

**SİGORTA ARACILIĞINA İLİŞKİN 2002/92/EC SAYILI
AVRUPA PARLAMENTOSU VE KONSEY YÖNERGESİNİN
TÜRK HUKUKUNA YANSIMALARI VE
YÖNERGE İLE İLGİLİ GÜNCEL GELİŞMELER**

*Reflections of the Directive 2002/92/EC of the European Parliament
and of the Council on Insurance Mediation to Turkish Law and
Recent Developments Related to This Directive*

Arş. Gör. Zeynep TUNCA*

I- SİGORTA ARACILARININ TÜRK HUKUKUNDAKİ YERİ

A. Genel Olarak Sigorta Aracıları

Sigorta sektörü, her gelişmiş piyasada ekonomik büyümenin başlıca kaynaklarından biridir. Sigorta şirketleri için birinci derece öncelikli amaç ise, sigortalı sayısını artırmaktır. Sigortalı sayısını ve dolayısıyla topladığı primlerin tutarını artırabilmek amacıyla sigorta şirketleri sigortalanacak kişilere ulaşabilmek için değişik yollara başvurmaktadır. Nitekim, sigorta işlemlerinin yapılması ise, büyük ölçüde halk ile görüşmeye, görüşmelerin sonunda bireylerin sigortanın faydasına inanmasına bağlıdır. Kendine has özelliklere sahip sigorta hizmetlerinin bizzat sigorta şirketi tarafından tek başına yerine getirilmesi, müşterilerle doğrudan temas kurabilmesi ise, günümüz ticaret hayatında oldukça zor, hatta neredeyse imkansızdır. Bu gerçek, sigorta şirketlerinin kendi teşkilat ve şubeleri dışında bir örgütlenmeye ihtiyaç duymasına sebep olmuştur. Söz konusu ihtiyacın giderilmesi ise, ancak sigorta ettirenler ile sigortacıların

---

* Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi Deniz Ticaret Hukuku Anabilim Dalı
Araştırma Görevlisi

biraraya gelmesini sağlayan ve sigortanın geniş çevrelere yayılmasında önemli bir işleve sahip sigorta aracıları sayesinde mümkün olabilmektedir. Sigorta piyasalarında hem sigortacılar hem de sigorta yaptırmak isteyen kişiler tarafından hizmetlerine ihtiyaç duyulan sigorta aracıları, sigorta şirketleri ve müşteriler arasında köprü işlevine sahiptir. Bu sebeple profesyonel sigorta aracılarının sigorta hizmetlerinin dağıtım kanalı ve başlıca tanıtıcısı olarak sigorta sektörünün gelişip yaygınlaşmasında katkısı son derece önemlidir¹.

Sigorta aracılarının başlıca görevi, belirlenen sigorta teminatının en uygun fiyatla, en uygun sigorta şirketinden alınmasını sağlamaktır. Bu amaçla, müşterilerinin şahsi ihtiyaçlarını tespit edip en uygun sigortacıyı öneren ve sözleşme öncesi gerekli aydınlatmayı yapan sigorta aracıları, sözleşmenin kurulmasından sonra da müşterileri ile ilgilenmekte ve çoğu zaman riskin gerçekleşmesi halinde tazminat için gerekli işlemleri takip etmektedir. Ayrıca müşterilerinin risklerinin güvencesiz kalmasını engellemek amacıyla poliçelerini takip ederek, bitim tarihinde yeni poliçelerin yapılmasını temin etmek veya sigortacıya yeni müşteriler bulmak da aracılardan beklenen görevlerdendir. Sigorta aracılardan ihtiyaç duyulmasının bir diğer nedeni de kendilerinin risk yönetimi yapmalarıdır. Risk yönetimi, hasar

---

¹ **KUBİLAY**, Huriye: Özel Sigorta Hukuku, İstanbul 2003, s. 239; **ATABEK**, Reşat: Sigorta Hukuku, İstanbul 1950, s. 18 vd.; **GÜVEL**, Enver Alper/**GÜVEL ÖNDAŞ** Afitap: Sigortacılık, Ankara 2008, s. 190 vd; **BOZER**, Ali: Sigorta Hukuku Genel Hükümler Bazı Sigorta Türleri (Gözden geçirilmiş 2. Basımdan Tıpkı Basım), Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2009/X, s.15; **OKSAY**, Suna/**ÖZŞAR**, Berna: Avrupa Birliği'nde Sigorta Aracıları, Türkiye Sigorta Ve Reasürans Şirketleri Birliği, Sigorta Araştırma ve İnceleme Yayınları-8, İstanbul 2006, s.14 vd.; **ÖZDAMAR**, Mehmet: Sigortacının Sözleşme Öncesi Aydınlatma Yükümlülüğü, Ankara 2009, s.86-87 (Anılış: Aydınlatma); **KENDER**, Rayegan: Türkiye'de Hususi Sigorta Hukuku, İstanbul 2011, s. 118 vd.; **ULAŞ**, Işıl: Uygulamalı Sigorta Hukuku Mal ve Sorumluluk Sigortaları, Ankara 1998, s. 10 vd.; **KAYIHAN**, Şaban: "Yeni Düzenlemeler Işığında Türk Hukukunda Sigorta Acenteleri", Terazi Hukuk Dergisi, Kasım 2008, Yıl:3, Sayı: 27, s. 43 vd.; **MEMİŞ**, Tekin: "Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda Sigorta Aracıları", Reasürör, 1999, Sayı: 34, s.7 vd.; **BOZKURT**, Tamer: "Türk Hukukunda Sigorta Acenteliği", Fırat Öztan'a Armağan Cilt I, Ankara 2010, s. 481 vd.; Karş. **YAZICIOĞLU**, Emine: Sigorta Aracıları Hukuku I, İstanbul 2010, s. 2, dn. 7.

olasılığını analiz etme, bu olasılığın azaltılması ve finansal varlıkların korunması işlemidir. Şirketler genellikle sigorta aracılarını risk danışmanları olarak görmekte ve araçlardan riskin azaltılmasında bulunabilecek en iyi çözümlere ilişkin tavsiyelerde bulunmalarını beklemektedir².

Faaliyet gösterdikleri yerlerin ticari ve sosyal yapısını tanımaları, sigorta aracılarının oradaki sigorta potansiyelini değerlendirerek sigorta yaptırmak isteyenler ile uzun süreli ilişkiler kurabilmelerinin önemli bir sebebidir. Bilgi ve tecrübeleri sayesinde sigortayı teşvik eden sigorta aracıları, akdedilecek sözleşme ve şartları hakkında doğru ve yeterli bilgi vererek, sözleşme akdi sonrasında da gerektiğinde sigortalıya yardımcı olarak kendilerine güven duyulmasını sağlamaktadır. Görülmektedir ki, sigorta aracıları, sigortanın yararı ve gerekliliğinin anlaşılmasında, sigortaya talebin artmasına ve değerlendirilmesine yönelik pazarlama ve satış çalışmaları ile büyük rol oynamakta; sigorta aracılığı kavramı, hem sigorta sözleşmesinin kurulmasını, hem de sonraki aşamalarını da kapsamaktadır³.

B. Sigorta Aracıları Hakkındaki Yasal Düzenlemeler

Sigorta aracıları, sigortacı ile sözleşme yapmak isteyen müşterileri bir araya getirdiği gibi, bazen o sözleşmeleri sigortacı adına ve hesabına yapmaktadır. Söz konusu kişiler, sigorta şirketi ile arasın-

---

² **OKSAY/ÖZŞAR**, s.19; **KENDER**, s. 118 vd.; **KUBİLAY**, s. 239 vd.; **ÖZDAMAR**, Aydınlatma, s.88-89; **ÇEKER**, Mustafa: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Sigorta Hukuku, Adana 2011, s. 28; **KAYIHAN**, s. 44; **YAZICIOĞLU**, s. 3 vd.; **BOZKURT**, s. 481 vd.; **GÜVEL/GÜVEL ÖNDAŞ**, s. 190.

³ **ÖZDAMAR**, Aydınlatma,s. 87; **ÖZDAMAR**, Mehmet: “Sigorta Brokeri ve Hukuki Niteliği”, AÜHFD 2008, C.57, S.3, s. 528 (Anılış: Broker); **KUBİLAY**, s. 239 vd.; **YAZICIOĞLU**, s. 5 vd.; **KAYIHAN**, s. 45; **OKSAY/ÖZŞAR**, s. 15; **KARAYAZGAN**, Mehmet: “Avrupa Birliği Mevzuatı Karşısında Türk Sigorta Aracılık Hukuku”, ÇETİNGİL, ERGON, A; **KENDER, RAYEGAN**’a 50. Birlikte Çalışma Yılı Armağanı, İstanbul 2007, s. 756; **ŞENOCAK**, Kemal: “Avrupa Birliği Sigorta Aracıları Direktifi”, ÇETİNGİL, ERGON, A; **KENDER, RAYEGAN**’a 50. Birlikte Çalışma Yılı Armağanı, İstanbul 2007, s.1055 vd.

daki sözleşme ilişkisine dayanarak bağımsız tacir yardımcısı⁴ sıfatına sahiptir. Bağımlı tacir yardımcısı olan ticari mümessil, ticari vekil ve seyyar tüccar memuru ise, tacire bağlı olarak onun denetimi altında çalıştıkları için sigorta aracısı olarak kabul edilmezler⁵.

Sigorta aracılarının sahip oldukları önemli işlevler ve bunun sonucu olarak kendilerine duyulan büyük ihtiyaç, iki temel aracı türünün ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Bunlardan ilki, *sigorta şirketi ile sürekli iş ilişkisi içinde bulunmakta ve bazen sadece sözleşme taraflarını bir araya getirmek sureti ile aracılık etmekte bazen de sahip olduğu temsil yetkisine dayanarak sözleşmeleri sigorta şirketi adına yapmaktadır*. Bu şekilde hareket eden aracılar "*acente*" adı verilmektedir. Diğeri ise, *tarafalara eşit mesafede duran ve tarafların sigorta sözleşmesi yapmaları için bir araya gelmelerini sağlayan araçlar olan tellal (broker, prodüktör) dir*. Ancak yürürlükten kalkan 7397 s.lı Sigorta Murakabe Kanununda olduğu gibi, sigorta mevzuatında tellal kavramı kullanılmaktan kaçınılmış, *acente* ile birlikte *broker* ve *prodüktör* olmak üzere üç farklı aracı türü olarak düzenlenmişti⁶. Ancak prodüktör ve

⁴ Geniş bir faaliyet alanı ve iş hacminde sahip olan ticari işletmelerde, bu işletmeyi kendi adına işleten tacirin, bütün işleri tek başına yürütmesine imkan yoktur. Bu nedenle tacir ticari işletmesi ile ilgili faaliyetleri yürütürken başka kişilerin yardımından, emek ve mesailerinden yararlanır. Tacir yardımcılarından bir kısmı, tacire bağımlı olarak çalışır; tacirin verdiği talimat çerçevesinde ve onun denetimi altında faaliyet gösterirler. Tacire yardımcı olan kişilerin diğeri bir bölümü ise, çalışma yöntem ve zamanını serbestçe belirleme yetkisine sahip olan bağımsız yardımcılarıdır. Bu kişiler genellikle yardımcı oldukları tacirin ticari işletmesinden ayrı, kendi adlarına işlettikleri bir ticari işletmenin de sahibidirler. Dolayısıyla tacirin bu tür bağımsız yardımcılarının kendileri de ayrıca tacir sıfatına sahiptirler. Taciri bağımsız yardımcılarından olan sözleşme yapmak isteyen kişileri bir araya getirmek amacıyla faaliyette bulunan tellalı ve komisyoncunun taciri temsil yetkisi yok iken, acentenin ister sözleşme yapan acente olsun ister aracılık yapan acente olsun daima taciri temsil yetkisi vardır. Acentenin ayrıca bağımsız tacir yardımcısı olmasına rağmen tacir ile olan ilişkisi süreklidir. Buna karşılık tellal ve komisyoncunun tacir ile olan ilişkisi süreklilik arz etmez, bunların her bir işlem için ayrıca yetkilendirilmesi gerekir. Bu hususta bkz. **ARKAN**, Sabih: Ticari İşletme Hukuku, Ankara 2011, s.165.

⁵ **ÖZDAMAR**, Broker, s. 527.

⁶ **ÖZDAMAR**, Aydınlatma, s.100; **KUBİLAY**, s. 240 vd.; **KENDER**, s.118; **ÇEKER**, s. 28; **CAN**, Mertol: Türk Özel Sigorta Hukuku, Ankara 2009, s.250;

broker arasında esaslı bir fark olmadığı dikkate alınarak, özellikle her ikisinin de tellal gibi çalışmasından dolayı bu ikili ayrımın ortadan kaldırılması gerektiği öne sürülmüştür⁷. Her ne kadar TBMM'ne sevk edilen SK tasarısında aracı başlığı altında bu üç kavram yer almış ise de, öğretilerdeki ve TBMM bünyesinde Avrupa Birliği Komisyonunda meydana gelen tartışmalar neticesinde 7397 s.lı Sigorta Murakabe Kanunu'nu yürürlükten kaldıran 03.06.2007 tarih ve 5684 s.lı Sigortacılık Kanunu⁸'nunda, prodüktör⁹ kavramına yer verilmemiştir. Gerekçede, konuyla ilgili kavram birliğinin sağlanması amacıyla yapılan tanımların yer aldığı ikinci maddedeki *prodüktörün yeni ihdas edildiğini, buna karşılık broker mesleğinin uzun yıllardan beri mevcut olduğunu, "prodüktör" mesleği ile var olan broker mesleğine rakip olabilecek yeni meslek oluşturulmaya çalışıldığını, "prodüktörlük" kurumunun sigortalıya ya da sigorta şirketine karşı hiçbir hukuki ve mali sorumluluk taşımadığı, söz konusu mesleğin oda siciline kayıt zorunluluğunun da olmadığı, bu nedenle sigorta sektöründe olması gereken güven ortamının denetim eksikliği nedeni ile*

Prodüktörün hukuki durumu hakkında bkz. **KALPSÜZ**, Turgut: Sigorta Prodüktörlerinin Hukuki Durumu, Ankara 1967, s.12 vd.

⁷ **ÖZDAMAR**, 5684 s.lı SK'nda prodüktöre yer verilmemesi üzerine, broker ile prodüktörün birbirine benzeseler de aslında birbirinden farklı kavramlar olduğunu işaret etmiştir. Mülga Sigorta Murakabe Kanunu'nun 37. m.sine bakıldığında broker sigorta ettirenin yanında olduğu ve onun doğru sözleşmeyi seçmesinde danışmanlık yaptığı; prodüktör ise, tamamen bağımsız ve tarafsız şekilde tarafların sigorta sözleşmesi yapmalarını sağlayan aracıdır. Birbirinden farklı olan faaliyetlerinin niteliğinin ve ön plana çıkardıkları menfaat sahibinin değişik olmasına rağmen bu iki aracı türü teke indirilmiş olup, böylece ülkemizde sigorta ettiren ile sigortacı arasında tarafsız ve bağımsız şekilde ilişki kurabilecek aracı türüne dair düzenleme kalmamıştır. Uygulamada bu şekilde hareket eden aracılara ise tellallığa ilişkin hüküm uygulanacaktır (Bu hususta bkz. **ÖZDAMAR**, Aydınlatma, s. 100). Ayrıca bkz. **ÇEKER**, s.28; **MEMİŞ**, s.9; **CAN**, s. 250.

⁸ Anılış: 5687 s.lı SK.

⁹ 7397 s.lı Sigorta Murakabe Kanunu'nun 37. m.sine göre, "Sigorta ettiren ve sigortacıya bağlı olmaksızın çeşitli sigorta dallarında sigorta olmak isteyenlere bilgi vererek sigorta sözleşmesinin şartlarını müzakere ve tehlikenin konusu ve özelliklerine göre sigorta teklifnamesini hazırlamada yardımcı olan ve çalışmalarının karşılığı olarak komisyon alan gerçek veya tüzel kişilere prodüktör denir".

zedelenebileceği belirtilmiştir¹⁰. Günümüzde Türk Sigorta Hukukunda yer alan aracılar, sigorta şirketinden **bağımsız** olsa da onun sınırlamalarına uymak zorunda olan¹¹ ve sigorta şirketi ile **sürekli iş ilişkisi içinde** bulunan *acente* ve **sigortacı ile sürekli bağlantı halinde olmayan** ve sigorta sözleşmelerine aracılık esnasında daha ziyade **sigorta ettirenin tarafına yakın duran** ve onu yönlendiren *broker*¹²dir¹³. Ancak unutulmamalıdır ki, aracılardan bu konumu, yaptıkları işlerde objektif hareket etme yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz¹⁴.

Sigorta aracılarının sigorta piyasasında üstlendiği önemli işlevler, konunun Avrupa Birliği hukukunda özel olarak ele alınmasını sağlamış, Avrupa Birliği'nde sigorta aracılardan hakkındaki en son yasal düzenleme olan Sigorta Aracılığına İlişkin 09.12.2002 tarihli ve 2002/92/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Yönergesinde¹⁵ sigorta aracılığının, sözleşmenin kurulmasından önceki tanıtım, teklif gibi çalışmalara ilişkin faaliyetler ile birlikte sigorta sözleşmelerinin yapıl-

¹⁰ **ÖZDAMAR**, s.528; **BOZER**, s.12; **KARAYAZGAN**, s.766; **MEMİŞ**, s. 19; *Prodüktörlüğün unsurları ve vasıfları hakkında bkz. KALPSÜZ*, s.13 vd.

¹¹ Müvekkili acentenin bağımsızlığını ihlal etmeyecek şekilde faaliyet düzenine ve çalışma saatlerine karışmadıkça, yapılacak sözleşmenin tür, içerik ve şartları hakkında acenteye talimat verebilir. Acente müvekkiline belirli aralıklar ile bilgi vermekle yükümlüdür(**ARKAN**, s.198).

¹² Brokerler, kurumsallaşma yolunda ciddi adımlar atarak bilgi ve beceri olarak çeşitli dallarda uzman farklı kişileri bünyesinde bulunduran, bir çok tecrübeli yönetici ile müşteri hizmeti veren kurumlardır. Bkz. **YÜCESAN**, Mert: "Dünyada ve Türkiye'de Aracılık Sistemleri ve Öneriler", Reasürör, Sayı:31, s.45.

¹³ "Sigorta acenteleri brokerler ile karşılaştırıldığında, acente şirketi temsil eden; broker ise, sigortalıyı temsil eden taraf olsa dahi her ikisi işlemin gereği bulunmaları gereken yere göre merkeze daha yakındırlar. Acente çoğu zaman sigortalısının menfaatini de korumaya çalışmakta yani bir broker gibi davranmakta, broker ise, bir iş ortağı olarak gördüğü sigortacılar ile de iyi ilişkiler geliştirmektedir"(**YÜCESAN**, s. 39).

¹⁴ **KENDER**, s. 118 vd.; **ATABEK**, s. 18; **YAZICIOĞLU**, s. 30 vd.; **BOZER**, s. 15 vd.; **ÇEKER**, s. 28 vd.; **CAN**, s. 250; **ÖZDAMAR**, Aydınlatma, s. 101; **ULAŞ**, s.26; **GÜVEL/GÜVEL ÖNDAŞ**, 190 vd .

¹⁵ Anılış: Yönerge (Orjinal metin için bkz. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32002L0092:EN:NOT>) (e.t.: 10.04.2013).

ması ya da riskin gerçekleşmesi halinde ortaya çıkacak tazminat talebi karşısında bu sözleşmelerin yönetimi ve uygulanmasına ilişkin faaliyetleri kapsadığı ifade edilmiştir¹⁶. Türk Hukuku bakımından sigorta aracılığı hakkında esas hukuki düzenleme 5684 s.lı Sigortacılık Kanunu'dur. (m.1, m. 21-23). Her ne kadar 5684 s. SK'nun 23. m.sinin 18. f.sı, 6762 s.lı Türk Ticaret Kanunu¹⁷'nin acenteliğe ilişkin hükümlerinin sigorta acentelerine de uygulanacağını belirtmiş olsa da, 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren yeni 6102 s.lı TTK'nun acentelere ilişkin hükümlerin uygulama alanını gösteren 103. m.sinde, sigorta sözleşmesinin akdi hususunda aracılık edenler hakkında 6762 s.lı TTK'nun acentelere ilişkin TTK hükümlerinin sigorta acentelerine de uygulanacağına dair 117/1-b.2 hükmüne¹⁸ benzer bir düzenlemeye yer verilmemiştir¹⁹. Bu konudaki tek hüküm, 6102 s.lı

¹⁶ ÖZDAMAR, Aydınlatma, s. 87; ÖZDAMAR, Broker, s. 528; YAZICIOĞLU, s. 6 vd.; KAYIHAN, s. 45; OKSAY/ÖZŞAR, s. 15 vd.; KARAYAZGAN, s. 756 vd.; ŞENOCAK, s.1055 vd.

¹⁷ Anılış: TTK

¹⁸ Sigortacılık mevzuatındaki mevcut yeni düzenlemelerin varlığına rağmen, yürürlükten kalkan 6762 s.lı eski TTK'nun 117/II. m. sinde haklarındaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, sigorta sözleşmesinin yapılması konusunda aracılık edenlere acentelik hakkındaki hükümlerin uygulanacağını belirtmesi, yürürlükten kaldırılan TTK hükümlerinin diğer bir sigorta aracısı olan brokere de uygulanmasına, acente ve brokerlerin aralarındaki bazı farklılıklara rağmen aynı hükümlere tabi tutulmasına neden olmakta idi. Bu hususta bkz. ÖZDAMAR, s. 555 vd; MEMİŞ, s. 16.

¹⁹ “Madde gerekçesine göre,”6762 sayılı Kanununun 117 nci m.sinin (2) numaralı bendi Tasarıya alınmamıştır. Çünkü, ne sigorta şirketiyle ne de sigorta ettirenle sürekli bir ilişki içinde bulunmayan aracılara, sürekli ilişkinin varlığının bir tanım unsuru olduğu acente hakkındaki hükümlerin uygulanması uygun değildir. “Sürekli olarak” ibaresi eklenerek hükmün korunması ise, 21/12/1959 tarihli ve 7397 sayılı Sigorta Murakabe Kanununun 9 uncu m.sinin birinci fıkrası sebebiyle gereksiz görülmüştür.” YAZICIOĞLU'na göre, “Madde gerekçesinde yer alan (ve muhtemelen sigorta aracısını sigorta brokerinden ibaret sayan bir yanılmadan kaynaklanan) “sigorta aracılarının (Bkz. <http://www.kgm.adalet.gov.tr/Tasariasamaları/Kanunlasan/2011Yili/kanmetni/6102ss.pdf>). sigorta şirketi ve sigorta ettirenle sürekli ilişki içinde bulunmadığı” açıklaması sigorta acentesi bakımından doğru değildir; burada sözü edilen SMK m.9/1 hükmünde yer alan sigorta acentesi tanımından “daimi bir surette” denilerek acente ile sigortacı arasındaki ilişkinin süreklilik arz etmesi gerektiği belirtilmiş idi. TTK m. 117, bent 2 hükmü “ sigorta

TTK'nun 102. m.si olup, maddede taşıma, deniz ticareti, sigorta ve turizm gibi alanlara ilişkin özel hükümlerin saklı olduğu ifade edilmiştir²⁰. 5684 s.lı SK'nun 2. m.sinin b bendinde ise, sigorta aracısı, sigorta acentesi ve brokeri olarak belirtilmiştir. Aynı maddenin devamında sigorta acentesi ve brokerin tanımlarına yer verilmiş; 23. m. de sigorta aktüerleri ile birlikte *sigorta acenteliği*, 21. m.sinde ise *brokerlik yapabilmeyen şartları* düzenlenmiştir. Kanuni düzenlemenin yanı sıra sigorta acenteleri hakkında, 14 Nisan 2008 tarihli "*Sigorta Acenteleri Yönetmeliği*"²¹, sigorta ve reasürans brokerleri hakkında ise, 21 Haziran 2008 tarihli "*Sigorta ve Reasürans Brokerleri Yönetmeliği*"²² bulunmaktadır. Ayrıca 5684 s.lı SK'nun 11. m.sinin 3. fı. gereğince, sigorta şirketleri ve sigorta acenteleri tarafından gerek sözleşmenin kurulması gerekse sözleşmenin devamı sırasında sigorta ettiren, lehdar ve sigortalıya yapılacak bilgilendirmeye ilişkin hususlar "*Sigorta Sözleşmelerinde Bilgilendirmeye İlişkin Yönetmelik*"²³ ile düzenlenmiştir. Anılan bu yasal düzenlemelerin ortaya çıkış nedeni, Türkiye'nin Avrupa Birliği nezdinde aday ülke statüsü kazanması ve Kopenhag Kriterlerine göre anılan bu statü ve Bakanlar Kurulu'nun 23.05.2003 tarih 2003/5390 s.lı "*Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar*"ı gereğince²⁴ mevzuatını Avrupa Birliği mevzuatına uygun hale getirme gerekliliğidir²⁵.

sözleşmelerine aracılık veya bunları akdetmekle görevlendirilen sigorta acenteleri" şeklinde değiştirilerek TTK Tasarısının 103. m.sine alınabilirdi" (Bkz. YAZICIOĞLU, s. 119, dn. 43).

- ²⁰ Getirilen bu yeni düzenleme ile ne sigorta yaptırmak isteyen kişi ne de belli bir sigorta şirketi ile sürekli ilişki içinde bulunmayan aracılar, sürekli ilişkinin varlığı esas alınarak düzenlenen acentelik hükümlerinin uygulanmasının isabetsiz sonuçlara yol açacağı yönündeki eleştirilere uygun hareket edildiği göze çarpmaktadır. Bu hususta bkz. ÖZDAMAR, Broker, s. 548 vd.; ARKAN, 225 vd.
- ²¹ Anılış: SAY (Bkz. 14.04.2008 tarihli, 26847 sayılı Resmi Gazete)
- ²² Anılış: SRBY (Bkz. 21.06.2008 tarihli, 26913 sayılı Resmi Gazete).
- ²³ Anılış: SSBY (Bkz. 28.10.2007 tarihli, 26684 sayılı Resmi Gazete).
- ²⁴ 5684 s.lı SK'nun genel gerekçesinde de "*mali piyasalar içinde yer alan sigortacılıkla ilgili düzenlemelerin de Avrupa Birliği ve uluslararası standartlara intibak ettirilmesi...*" gerekliliğinden söz edilmiştir. (Bkz. <http://www2.tbmm.gov.tr/>)

II- AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKUNDA SİGORTA ARACILIĞI

A. Genel Olarak

Avrupa Birliği'nde yerleşme ve hizmet sunma hakkına yönelik sınırların kaldırılması programı çerçevesinde oluşturulmaya çalışılan tek sigorta pazarı, sadece sigorta ve reasürans şirketlerinin değil, sigorta aracılarının da Avrupa Birliği'nin her yerinde faaliyette bulunmasına, serbestçe kurulmasına ve hizmet sunmalarına izin veren ortak yasal bir çerçeveyi gerektirmektedir. Avrupa Birliği bünyesinde tek sigorta pazarı oluşturmak amacıyla çeşitli yasal düzenlemeler yapılmaya çalışılsa da, üye ülkelerin kendi tüketicilerini korumak için sigorta aracıları hakkında yaptıkları birbirinden farklı yasal düzenlemeler ve aracılar da bulunmasını aradıkları nitelikler, istenilen ortak çerçevenin oluşumunu güçleştirmiştir. Oysa ki, sigorta aracılarının kendi menşe üye ülke²⁶lerinin kontrolünde olmak şartıyla AB'nin herhangi bir ülkesinden diğerine serbest dolaşarak mesleklerini ifa etmelerini sağlayacak yasal mevzuatın hayata geçirilmesi, Avrupa piyasasının bölünmüş yapı görünümünden uzaklaşmasını sağlayacaktır. Aksi durumun varlığı, bir üye ülkede bulunan aracının, diğer bir üye ülkede farklı ve daha ağır koşullarda faaliyet göstermekten kaçınmasına sebeptir. Dolayısıyla sigorta aracılarının hem farklı koşullara tabi olmadan yerleşme ve hizmet sunma serbestisi²⁷nden etkin şekilde yararlanması, hem de mesleki kalitenin

---

d22/1/1-1218.pdf, e.t.: 09.04.2013); **KUBİLAY**, Huriye: "Türk Sigortacılığının Avrupa Birliği Sigorta Hukuku İle Bütünleşmesi", Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği, Bilimli Kurulu Onaylı Eserler, İstanbul 2006, s 19 (Anılış: AB Sigorta Hukuku).

²⁵ **YAZICIOĞLU**, s. 30 vd.; **KUBİLAY**, AB Sigorta Hukuku, s. 19; **BOZER**, s. 13.

²⁶ "Menşe üye ülke, aracının gerçek kişi olması halinde ikamet ettiği ve faaliyetlerini yürüttüğü üye devlet; tüzel kişi olması halinde ise, kayıtlı büronun bulunduğu, kayıtlı büronun yokluğu halinde ise merkez ofisin yer aldığı üye devlettir", "Ev sahibi üye ülke ise, sigorta veya reasürans aracısının şubesinin yer aldığı veya hizmet sunduğu üye devlettir" (Yönerge m. 2/b.9); **OKSAY/ÖZŞAR**, s.39.

²⁷ Yerleşme serbestisi, bir üye devlet vatandaşı gerçek kişiler ile merkezi bir üye devlette bulunan tüzel kişilerin, diğer bir üye devlette devletin kendi gerçek ve

sigorta yaptırmak isteyenlere gereken bilgi ve tavsiyeyi verebilecek düzeye yükseltilmesi gözetilerek *sigorta aracılarının faaliyetlerine ilişkin farklılıkların tamamen ortadan kaldırılması, Avrupa sigorta piyasasının bölünmüş yapı görünümünden kurtarılması, üye ülkelerin mevzuatlarının uyumlaştırılmasına olanak sağlamak* amacıyla²⁸ Avrupa Komisyonu son olarak Sigorta Aracılığına İlişkin 09.12.2002 tarihli ve 2002/92/EC s.lı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Yönergesini kabul etmiştir²⁹. 15.01.2003 tarihinden itibaren yürürlükte olan bu yönerge ile hayat ve hayat dışı sigorta grubu ayrımı yapılmaksızın bir üye devlet ülkesinde yerleşik olan veya yerleşmek isteyen gerçek veya tüzel kişilerin, sigorta ve reasürans aracılığı faaliyetine başlamaları ve faaliyetini yürütmelerine ilişkin esaslar düzenlenmiştir³⁰. Yönerge,

---

tüzel kişileri için belirlediği koşullardan farklı koşullara tabi olmaksızın faaliyette bulunabilmesidir. Hizmet sunma serbestisi ise, bir devlet ülkesinde yerleşik gerçek veya tüzel kişilerin, diğer bir devlet ülkesinde yerleşmek zorunda kalmaksızın ve herhangi bir sınırlamaya tabi olmaksızın diğer üye devlet ülkelerinde hizmet sunabilmesidir (Bkz. **YAZICIOĞLU**, s. 7, dn. 17).

²⁸ 2002/92/EC s.lı Yönergenin gerekçesinde, yönergenin amaçları, sigorta aracılarının mesleki bilgi ve beceri düzeyinin yükseltilmesi, üye devletlerin sigorta aracılarında aranacak asgari koşullar ve bu koşulların mevcudiyetine bağlı olarak tesciline ilişkin düzenlemelerini uyumlaştırarak sigorta aracılarının yerleşme ve hizmet sunma serbestisinden etkin şekilde yararlanmasının sağlanması, sigortalılar ve sigorta yaptırmak isteyenlerin menfaatlerini korunmasına yönelik düzenlemeler getirilmesi ve öngörülen koşulları yerine getirmeyenlerin aracı olarak faaliyette bulunmasını önleyici tedbirlerin alınması olarak ifade edilebilir. Bkz. **YAZICIOĞLU**, s. 16; **ŞENOCAK**, s. 1055.

²⁹ Avrupa Birliği'nin sigorta araçları hakkındaki düzenlemelerinin kaynağı, Avrupa Topluluğunu Kuran Anlaşma'nın yerleşme (m.43-48) ve hizmet sunma serbestisi (m.49-55) hakkındaki hükümleridir. Yerleşme ve hizmet sunma serbestisinin sigortacılık alanında da gerçekleştirilmesi amacıyla getirilen düzenlemelerden sigorta araçlarına ilişkin ilk düzenleme 13.12.1976 tarih ve 77/92/EEC s.lı Yönerge'dir. Bu Yönergenin tüm Birlik üyesi devletler tarafından uygulanmaması üzerine Avrupa Birliği Komisyonu tarafından 18.12.1991 tarih ve 92/48/1992 s.lı "Sigorta Araçları Hakkında Tavsiye Kararı" alınmış ve son olarak 09.12.2002 tarih ve 2002/92/EC s.lı Yönerge yürürlüğe girmiştir. Bu hususta bkz. **YAZICIOĞLU**, s. 7; **OKSAY/ÖZŞAR**, s. 34; **KUBİLAY**, AB Sigorta Hukuku, s.11 vd.

³⁰ Ancak sigorta sözleşmesi, sadece sunulan sigorta himayesine ilişkin bilgi gerektiriyorsa; hayat sigortası sözleşmesi değilse; sorumluluk rizikosunu teminat altına

tüm sigorta aracılarının kendi menşe üye ülkelerinde kayıtlı olmalarını zorunlu tutan bir mekanizma oluşturduğu gibi, kendi menşe üye ülkelerinden tescil ile aldıkları yetkiyi ifade eden “Tek Avrupa Pasaportu” ile tüm Avrupa Birliği’ne üye ülkelerinde serbestçe faaliyet göstermelerine imkân tanımıştır³¹.

B. 2002/92/EC Sayılı Yönerge Hükümleri ile Sigorta Aracıları Hakkında Türk Hukukundaki Yasal Düzenlemelerin Birlikte Değerlendirilmesi

Sigorta aracılığı hakkındaki 2002/92/EC s.lı Yönerge hükümlerinin Türk hukukundaki yasal düzenlemelere etkisi, yönerge hükümleri esas alınmak suretiyle aşağıda incelenmektedir:

1. Tanımlar Bakımından (m. 2)

Yönergenin 2. m.sinde öncelikle *sigorta ve reasürans aracı*³² ve *aracılık faaliyeti*³³ nin tanımı yapılmıştır. 5684 s.lı SK’nda ise, bu tanımlara yer verilmemiş, sadece aracı kavramının karşılığı sigorta

---

almıyorsa; ilgili kişi sigorta aracılığını asıl meslek olarak icra etmiyorsa; sigorta, herhangi bir mal temini veya hizmet verilmesi ediminin tamamlayıcısı niteliğinde ise ve temin edilen malın ziyaa veya hasara uğraması ya da bozulması rizikosuna karşı teminat sağlıyorsa ya da bir seyahatle bağlantılı olarak bagajın ziya ve/veya hasarı ile diğer risklere karşı teminat veriliyorsa; yıllık prim miktarı 500 Euro’yu geçmiyorsa ve olası uzatmalar dahil sigorta sözleşmesinin süresi en fazla 5 yıl ise, (bu koşulların tümünün bir arada bulunması koşuluyla) aracılık faaliyetlerine Yönerge hükümleri uygulanmaz (Yönerge, m.1/b.3). Bkz. **YAZICIOĞLU**, s.17; **OKSAY/ÖZŞAR**, s. 36 vd.

³¹ **KUBİLAY**, AB Sigorta Hukuku, s.11 vd.; **YAZICIOĞLU**, s. 6 vd., **OKSAY/ÖZŞAR**, s. 32 vd.

³² *Sigorta aracı*, ücret karşılığında sigorta aracılığı faaliyetin, yürüten gerçek ya da tüzel kişi herkesi; Reasürans aracı ise, ücret karşılığında reasürans aracılığı faaliyetini yürüten gerçek ya da tüzel kişi herkesi ifade eder (Yönerge m. 2/b.5-6).

³³ *Sigorta aracılık faaliyeti*, sigorta sözleşmesi akdedilmesi öncesindeki tanıtım, teklif veya diğer ön çalışmalara ilişkin faaliyetler; sigorta sözleşmelerinin akdedilmesi veya özellikle bir tazminat talebi karşısında bu sözleşmelerin yönetimi ve uygulanmasına ilişkin faaliyetlerdir (Yönerge m. 2/b.3).

acentesi (5684 s.lı SK m. 2/1³⁴) ve brokeri (5684 s.lı SK m.2/d³⁵) olarak ifade edilmiştir. Hakkında bir tanıma yer vermese de 5684 s.lı SK'nda göze çarpan husus, gerek sigorta acenteliği gerekse brokerlik faaliyetinin, sözleşmenin akdinden önceki hazırlık çalışmalarını, sözleşmenin uygulanmasını ve tazminatın ödenmesinde yardımcı olunmasını kapsadığıdır. Bu bakımdan Kanunda açık bir düzenleme olmasa da genel hatları ile Türk Hukuku bakımından sigorta aracılığı faaliyeti kapsamının Yönerge ile uyum arz ettiği söylenebilir³⁶.

Bazı üye devletlerde mevcut olan bir kurum olması sebebiyle Yönergede sigorta ve reasürans aracı kavramlarının yanı sıra “*Bağlı sigorta aracı*” kavramına da yer verilmiştir. Bir sigortacı veya arz ettiği sigorta ürünleri itibariyle aralarında rekabet olmayan birden fazla sigortacı adına ve hesabına sigorta aracılığı faaliyetinde bulunan, ancak prim ya da müşteri için planlanan tutarları tahsil etmeyen ve sigortacının ilgili olduğu ürün bakımından onun sınırsız sorumluluğu altında hareket eden kişilere bağlı sigorta aracı denilir. Sigorta aracılığı faaliyetini kendi asıl profesyonel mesleki faaliyetine ilave olarak ve asıl faaliyet konusu mal ve hizmetlerini desteklemek üzere, bir veya birden fazla sigorta şirketine ait sigorta ürünlerinin pazarlanması işini tamamıyla ilgili ürünün sahibi sigorta şirketinin

³⁴ 5684 s.lı SK, m. 2: “Bu Kanunda geçen ... l) **Sigorta acentesi**: Ticarî mümessil, ticarî vekil, satış memuru veya müstahdem gibi tâbi bir sıfatı olmaksızın bir sözleşmeye dayanarak muayyen bir yer veya bölge içinde daimî bir surette sigorta şirketlerinin nam ve hesabına sigorta sözleşmelerine aracılık etmeyi veya bunları sigorta şirketleri adına yapmayı meslek edinen, sözleşmenin akdinden önce hazırlık çalışmalarını yürüten ve sözleşmenin uygulanması ile tazminatın ödenmesinde yardımcı olan kişiyi, ...ifade eder” (Bkz. 14.06.2007 tarihli, 26552 sayılı Resmi Gazete).

³⁵ 5684 s.lı SK, m. 2: “Bu Kanunda geçen ... d) **Broker**: Sigorta veya reasürans sözleşmesi yaptırmak isteyenleri temsil ederek, bu sözleşmelerin yaptırılacağı şirketlerin seçiminde tamamen tarafsız ve bağımsız davranarak ve teminat almak isteyen kişilerin hak ve menfaatlerini gözeterek sözleşmelerin akdinden önceki hazırlık çalışmalarını yürütmeyi ve gerektiğinde sözleşmelerin uygulanmasında veya tazminatın tahsilinde yardımcı olmayı meslek edinen kişiyi,.....ifade eder” (Bkz. 14.06.2007 tarihli, 26552 sayılı Resmi Gazete).

³⁶ **YAZICIOĞLU**, s. 31; **OKSAY/ÖZŞAR**, s.37 vd.; **KARAYAZGAN**, s. 765; **ŞENOCAK**, s.1067.

sorumluluğu altında prim ve tahsilat yetkisi olmadan gerçekleştiren kişi de, Yönergeye göre bağlı sigorta aracı olarak kabul edilmektedir³⁷. Türk Hukukunda, bu tanıma yaklaşan tek aracı türünün, bankaların acentelik faaliyeti olduğu söylenebilir. Sigorta acentelerinin, bireysel emeklilik işlemleriyle ilgili aracılık ve Müsteşarlığın uygun göreceği sigortacılıkla bağlantılı diğer aracılık faaliyetleri **dışında** başka bir ticari faaliyet ile uğraşamayacaklarına dair engel Bankaların acenteliği yönünden yoktur (5684 s.lı SK m. 23/10³⁸). Buna göre, bankalar genel merkezlerinde sigortacılık işlemlerinden sorumlu bir personel belirleyip TOBB'ne bildirmek ile yükümlüdür. Ayrıca bankalar, sigorta acenteliği yapan tüm şubelerinde teknik personel³⁹ niteliklerini haiz en az bir personel belirler⁴⁰.

³⁷ YAZICIOĞLU, s. 19; OKSAY/ÖZŞAR, s.38.

³⁸ 03.04.2013 tarihli ve 6456 s.lı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 44. m.si ile 5684 sayılı Kanunun 23. m.sinin 10. f.sı "**Bankalar** ile özel kanunla kurulmuş ve kendisine sigorta acenteliği yapma yetkisi tanınan kurumlar ve **sözleşme yapmaya veya prim tahsiline, hayat sigortaları veya zorunlu sigortalarla sınırlı olarak yetki verilen sigorta acenteleri hariç** olmak üzere kendilerine sözleşme yapma veya prim tahsil etme yetkisi verilen sigorta acenteleri, bireysel emeklilik işlemleriyle ilgili acentelik faaliyeti dışında başka bir ticari faaliyette bulunamaz." şeklinde iken şu şekilde değiştirilmiştir: "(10) **Bankalar ile özel kanunla kurulmuş ve kendisine sigorta acenteliği yapma yetkisi tanınan kurumlar hariç olmak üzere, sigorta acenteleri, bireysel emeklilik işlemleriyle ilgili aracılık ile Müsteşarlığın uygun göreceği sigortacılıkla bağlantılı diğer aracılık faaliyetleri dışında başka bir ticari faaliyette bulunamaz**" (RG: 28622, T:18.04.2013) (www.resmigazete.gov.tr).

³⁹ SAY'nin 6/2. m.sine göre, " Bankalar, Genel Merkezlerinde sigortacılık işlemlerinden sorumlu bir personeli TOBB'a bildirir, ayrıca sigorta acenteliği yapan tüm şubelerinde teknik personel niteliklerini haiz en az bir personeli belirler. Bu personele verilecek ve Müsteşarlıkça belirlenecek eğitim, bankalar ile işbirliği yapılarak eğitimcilerin eğitimi suretiyle sağlanabilir".

⁴⁰ YAZICIOĞLU, s. 72; YÜCESAN'a göre, "Günümüzde banka şubelerinin hepsi birer sigorta acentesidir. Yurt dışında banka gişelerinde sigorta satılmaktadır; ancak bu satış bazen bankanın çalıştığı aracı tarafından organize edilmekte ve daha ziyade bankaya gelen şahıs müşterilere ve küçük esnaf müşterilere poliçe satılmaktadır. ..Yurdumuzda ise, doğru yöntemin bu olması gerektiği bazı şirketler tarafından düşünülse de, kısa yoldan daha fazla prim üretimi yapılabilmesi için

2. Tescile İlişkin Esaslar Bakımından (m. 3)

“*Tescil Gereklikleri*” başlığını taşıyan Yönergenin ikinci bölümünün **Tescil** başlıklı 3. m.sine göre, sigorta ve reasürans araçları, ikametinin veya merkezinin bulunduğu menşe üye devlet yetkili idaresi tarafından tutulan araçlar siciline tescil olunmalıdırlar. Yönerge sadece tescil edilmiş sigorta ve reasürans araçlarının sigorta ve reasürans aracılığı faaliyetinde bulunabileceği bir sistem öngörmekte, üye devletleri bağlı sigorta araçları dahil tüm sigorta ve reasürans araçlarının gerekli koşulları sağlamaları halinde bu sicile tescil edilmelerini sağlamakla yükümlü kılmaktadır. Tescil sonunda elde edilen tek pasaport, sigorta araçlarının Avrupa Birliği’ne üye olan tüm ülkelere serbestçe yerleşerek hizmet sunmalarını ve faaliyette bulunmalarını mümkün hale getirmektedir. Böylelikle araçların farklı üye devlet sınırları içinde faaliyet gösterebilmek için o ülkenin yetkili kurumlarından yeni bir izin alma gereği ortadan kalkmaktadır⁴¹.

Türk Hukukunda tescil zorunluluğu **sigorta acenteleri** bakımından 5684 s.lı SK’nun 23. m.sinde, **sigorta acenteliği yapmak isteyenlerin, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğince tutulan Levhaya kayıtlı olmaları gerektiği** belirtilerek düzenlenmiştir (5684 s.lı SK m. 23/2 f., SAY m. 5). **Brokerler** bakımından ise, tescil sistemi getirilmemiş, 5684 s.lı SK’nun 21. m.sinin 2. f.sında, **brokerliğin Hazine Müsteşarlığından alınacak brokerlik ruhsatı ile yapılacağı** belirtilmiştir. Bu düzenlemeler, üye devletlere, sadece sigorta acenteleri için değil, tüm sigorta ve reasürans araçlarının kaydedildiği bir

---

bankalar, kredi ve iş ilişkilerini kullanarak endüstriyel müşterilerine sigorta aracılığı yapmaktadır....Banka profesyonel bir aracı değildir ve bu işlemi ek iş olarak yapmaktadır. Ayrıca çoğu zaman sigortalının ihtiyacı olan ürünleri değil de kendi satmak istediği veya bildiği ürünleri satmaktadır. Sigortalı da bir yerde bu ürünü nezaket veya mecburiyet gereği aldığı için bu konuyu fazla sorgulayamamakta veya istese de ihtiyacı olan servisi alamamaktadır.. Bankaların yalnızca kredi karşılığı olarak sattıkları sigortalar, sigortalının gerekli olan yerde farklı bir hasarını karşılayamamakta, bunun doğal sonucu, sigortalının güveni yalnızca bankaya değil, sigorta sistemine karşı sarsılmaktadır” (Bu hususta bkz. YÜCESAN, s. 38).

⁴¹ OKSAY/ÖZŞAR, s.40; YAZICIOĞLU, s.48 vd.; ŞENOCAK, s.1058.

sicil oluşturma yükümlülüğü getiren 2002/92/EC s.lı Yönerge hükümleri ile uyum sergilememektedir. Yönergede, tescil için aranan kriterleri belirlemek suretiyle üye devletlerin bağlı sigorta aracıları dahil sigorta ve reasürans aracıları için birden fazla sicil oluşturmakta serbest olduklarına ilişkin düzenlemenin⁴² Türk Hukuku bakımından ticaret siciline tescil ve TOBB nezdinde tutulan levhaya kayıt olabilen tacir sıfatına sahip sigorta acenteleri bakımından paralellik arz ettiğini söylemek mümkündür. Ancak aynı sonuca faaliyette bulunmaları Hazine Müsteşarlığından brokerlik ruhsat almalarına bağlı olan brokerler bakımından varılamamaktadır⁴³. Yönergenin 3. m.sinde, ayrıca üye devletlerin, sigorta aracısının yerleşme ve hizmet sunma serbestisi çerçevesinde faaliyette bulunduğu ülke ya da ülkelerin de belirtileceği sicil kayıtlarının sürekli güncel halde tutulmasını ve elektronik ortamda çeşitli sicillerdeki bilgilerin tümüne hızlı ve kolay ulaşımı sağlayacak tek bir “Bilgilendirme Birimi” kurmakla yükümlü oldukları belirtilmiştir⁴⁴. Türk Hukukunda bu konuda açık bir düzenleme olmasa da 13.06.2012 tarihli 6327 s.lı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 54. m.si⁴⁵ ile değiştirilmeden önce 5684 s.lı SK’nun 24. m. sinde, bu amaca hizmet etmeye yönelik olarak Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliğinin görevleri arasında sigortalarla ilgili bilgilerin tutulmasını sağlama ve bu amaçla bir bilgi merkezi oluşturma sayılmakta idi (5684 s.lı SK m. 24 /f. 8, b. ğ)⁴⁶. 5684 s.lı

⁴² Yönerge m. 3/b. 2, f.1.

⁴³ Her ne kadar SRBY’nin 8. m.sinin 3. f.sında, “Gerekli tüm bilgi ve belgeleri tamamlanarak ruhsat verilen brokerler Müsteşarlık internet sitesinde duyurulur” düzenlemesi yer alsa da, bu duyuru brokerlerin da kaydedilmesi gerek sicili oluşturma zorunluluğu aday ülke statüsüne sahip Türkiye tarafından yerine getirilmiştir (Bkz. YAZICIOĞLU, s. 79).

⁴⁴ Yönerge m. 3/b.2 f. 2; OKSAY/ÖZŞAR, s. 40; ŞENOCAK, s.1058; YAZICIOĞLU, s.49.

⁴⁵ Bkz. RG: 28338, T:29.06.2012 (www.resmigazete.gov.tr).

⁴⁶ Sigorta acenteleri bakımından SAY’nin “Bilgi Kayıtları ve Kayıtlara Erişim” başlıklı 17. m.sinde ise, TOBB nezdinde tutulan Levhaya ilişkin bilgiler ve bilgilere dışarıdan erişim tanınacak yetkili kullanıcılar ve erişebilecekleri kayıtların içeriği

SK'nunda 6327 s.lı Kanun ile yapılan değişiklikten sonra ise, doğrudan sigorta aracıları hakkında olmasa da, Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği⁴⁷ nezdinde, sigortalılar ve sigorta sözleşmesinden dolayı da olsa menfaat sağlayanlara ilişkin olarak, yanlış sigorta uygulamaları dâhil, risk değerlendirmesine esas **bilgileri toplamak** ve bu bilgilerin sigorta, reasürans ve sigortacılık faaliyetinde bulunan emeklilik şirketleri ile Müsteşarlıkça belirlenecek kişilerle **paylaşılmasını sağlamak amacıyla Sigorta Bilgi ve Gözetim Merkezi** kurulacağı öngörülmüştür (5684 s. SK m. 31/B)⁴⁸.

Yönergeye göre, üye devletler, sigorta ve reasürans aracılarının tescilinde ve bu aracılardan 4. maddeye göre mesleki şartlar bakımından başvuru gerekliliklerini taşıyıp taşımadığının incelenmesi için, sigorta ve reasürans şirketlerinin ve ilgili olabilecek diğer kurumların yetkili kurumlar ile işbirliği içinde olmalarını şart koşabilir (m.3/b.1, f.2)⁴⁹. Türk Hukukunda ise bu hükme yakın bir düzenlemeye, **sigorta acenteleri** bakımından 5684 s.lı SK'nun 23. m.sinin 2. f.sında rastlanmaktadır. Anılan hükme göre, *Müsteşarlık, levhaya kayıt öncesi sigorta acentelerinin uygunluk belgesi alması için gereken işlemleri incelemeye ve onaya hazır hale getirilmesi için Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine görev verebilir. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği bu işlemlerin gerçekleştirilmesi için ilgili sivil toplum ve meslek kuruluşları ile işbirliği yapar-*

---

ile erişim şeklinin TOBB'un görüşü alınarak Müsteşarlıkça belirleneceği hükme bağlanmış olup, brokerler bakımından 5684 s.lı SK'nunda ve SRBY'nde benzer bir hükme rastlanmamıştır.

⁴⁷ 13.06.2012 tarihli 6327 s.lı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 46. m.sine göre, "3/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanununun 1 inci m.sinin ikinci f.sında yer alan "Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği" ibaresi "**Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği**" şeklinde değiştirilmiştir (RG: 28338, T:29.06.2012) (www.resmigazete.gov.tr).

⁴⁸ Söz konusu 6327 s. lı Kanunla değ. 5684 s. SK'nun 31/B m. sine dair usul ve esasları düzenlemek üzere *Sigorta Bilgi ve Gözetim Merkezi Yönetmeliği* yürürlükte olup, hakkında yapılan en son değişiklikler, 05.03.2013 tarih ve 28578 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır (www.resmigazete.gov.tr).

⁴⁹ **OKSAY/ÖZŞAR**, s. 40 vd.; **ŞENOCAK**, s.1058.

bilir. **Brokerler** bakımından ise, gerek 5684 s.lı SK gerekse SRBY'nde, *Müsteşarlığın, bu aracılardan ruhsat ile ilgili başvurularını incelemek ve onaya hazır hale getirmek hususunda ilgili sivil toplum ve meslek kuruluşlarına görev verebileceği* belirtilmiştir (5684 s.lı SK m. 21/f. 2 ve SRBY m. 6, m.8/2).

Yönergeye göre, üye devletler, yönerge ile aranan mesleki gereklilikleri taşımayan sigorta aracılardan ile reasürans aracılarının sicilinden silinmelerini garanti etmektedir (m. 3/b.2)⁵⁰. Benzer düzenleme gerek sigorta acenteleri bakımından 5684 s.lı SK'nda gerekse sigorta brokerleri bakımından SRBY'nde yer almaktadır. 5684 s.lı SK'na göre, **sigorta acentesinin** sigorta acenteliği yapması için aranan nitelikleri kaybetmesi, **levhadan silinme** nedenlerinden biridir (5684 s.lı SK m. 23/4)⁵¹. **Brokerler** bakımından ise, SRBY'nin 21. m.sinin 2. fı.ında, brokerin **broker** olmak için aranan niteliklerden birini kaybetmesi, Müsteşarlık tarafından **ruhsatının iptaline** neden olabilecek bir durumdur. Anılan yaptırımlar, sigorta aracılarında bulunması aranan niteliklerin süreklilik arz etmesi gerektiğine işarettir. Bu husus, Yönergenin 4. m.sinde de açıkça, sigorta aracılarının sigorta veya reasürans aracılığı faaliyetlerini sürdürmesinin yönergede aranan mesleki gereklilikleri sürekli bir şekilde taşımalarına bağlı olduğu düzenlenerek ortaya konulmuştur (m.4/b.5)⁵². Yönergenin 3. m.sinde, tescilin geçerliliğinin yetkili kurumlar tarafından düzenli olarak denetlenmesi ve gözden geçirilmesi gerektiği belirtilmiştir⁵³. Türk Hukukunda 5684 s.lı SK'nun 28. m. sine göre, sigorta alanında faaliyet gösteren aracılardan bunların yaptıkları sigortacılık işlemleri, Sigorta Denetleme Kurulu tarafından denetlenmektedir. Sigorta denetleme uzmanları, aracılardan bu Kanun ve diğer kanunların sigortacılıkla ilgili hükümleri bakımından gerekli

⁵⁰ OKSAY/ÖZŞAR, s. 40 vd.; ŞENOCAK, s. 1058; YAZICIOĞLU, s. 49.

⁵¹ Benzer hüküm, Sigorta Acenteleri Sektör Meclisi ile Sigorta Acenteleri İcra Komitesinin Kuruluş ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 16. m.sinde de yer almaktadır (RG: 26993, T: 10.09.2008) (Bkz. www.resmigazete.gov.tr).

⁵² KARAYAZGAN, s. 784.

⁵³ OKSAY/ÖZŞAR, s. 40 vd.; ŞENOCAK, s. 1058; YAZICIOĞLU, s. 49, dn.12.

göreceklere bilgileri istemeye ve bunların tüm defter, kayıt ve belgelerini incelemeye yetkilidir. Kanunda bu konuda bir açıklık olmasa da yapılan denetimin yönerge ile istenildiği gibi tescilin geçerliliğine ilişkin olması hususu ise, Türk Hukuku bakımından sadece levhaya kayıt olması aranan sigorta acentesi için değerlendirilebilir.

3. Mesleki Bilgi ve Yeterlilik Bakımından (m.4)

Yönergenin “**Mesleki Gereklilikler**” başlıklı 4. m.sine göre, mesleki yeterlilikler bakımından sigorta aracılarında aranan asgari şartlar, sahip olmaları gereken zorunlu asgari şartlardır ve sigorta aracısı faaliyet gösterdiği müddetçe bu şartları taşımalıdır. Üye devletler kendi milli sicillerinde kayıtlı sigorta aracıları için bu şartları ağırlaştırabileceği gibi ilave şartlar da öngörebilirler⁵⁴. Aranılan şartların Türk Hukukundaki görünümünü ise aşağıdaki şekilde ifade etmek mümkündür:

a. Menşe Üye Devlette Aracılar İçin Aranan Bilgi, Tecrübe ve Yeterliliğe Sahip Olmak

Yönerge, sigorta aracılarının sahip olması gereken mesleki bilgi ve tecrübe düzeyi ile ilgili ayrıntılı bir düzenleme getirmemiş, sadece aracılardan tescil edileceği menşe üye devletin belirlediği düzeyde ve içerikte mesleki bilgi ve tecrübe sahibi olması gerektiği belirtilmiştir (m. 4/b.1, f.1)⁵⁵. Türk Hukukunda ise, bu konuda Yönergeye paralel olarak daha ayrıntılı düzenlemeler olduğu görülmektedir. **Sigorta acenteleri** bakımından SAY'nin 4. m.sine göre, *gerçek kişi sigorta acentesi ve tüzel kişi sigorta acentelerinin yetkililerinden şirketi temsil ve ilzama yetkili olanlar, teknik personel vasfını taşımalı*⁵⁶; bunun için ise en az

⁵⁴ YAZICIOĞLU, s. 45; ŞENOCAK, s. 1059.

⁵⁵ ŞENOCAK, s. 1059; KARAYAZGAN, s.774; YAZICIOĞLU, s. 45 vd.

⁵⁶ SAY'nin 18. m.sininin 2. f.sına göre, “Teknik personel olmak için aşağıdaki şartlar aranır: a) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (d), (e) ve (f) bentlerinde sayılanlar hariç diğer niteliklerin taşınması, b) En az lise veya dengi okul mezunu olması, c) Sigortacılıkla ilgili kurum veya kuruluşların meslekle ilgili bölümlerinde en az iki yıl mesleki deneyim kazanılmış olması. Ancak, en az 2 yıllık aktüerya, pazarlama,

lise veya lise dengi okul mezunu olma ve sigortacılıkla ilgili kurum veya kuruluşların meslekle ilgili bölümlerinde en az iki yıl mesleki deneyim kazanmış olma veya en az 2 yıllık aktüerya, pazarlama, risk yönetimi ve sigortacılık ile ilgili yüksek okullardan veya dört yıllık yükseköğretim kurumlarından mezun olma niteliklerini haiz olmalıdır. Aynı maddenin 6. f.sına göre, sözleşme yapma veya prim tahsil etme yetkilerine sahip gerçek kişi acenteler ile tüzel kişiliği haiz acentenin müdürünün veya bu unvanı taşımasa bile fiilen bu görevi yerine getiren kişilerin, teknik personel vasıflarını taşıma hariç, en az dört yıllık yükseköğretim kurumlarından veya en az iki yıllık aktüerya, pazarlama, risk yönetimi ve sigortacılık ile ilgili yüksek okullardan mezun olması ve iki yıllık mesleki deneyimi kazanmış olması gerekir. Sigorta brokerleri bakımından ise, SRBY'ne göre gerçek kişi brokerlerin en az dört yıllık yükseköğretim kurumlarından mezun olması ve brokerlik yapılacak alanda sigortacılıkla ilgili kurum veya kuruluşların söz konusu bölümlerinde en az on yıllık mesleki deneyim kazanmış olması(m.4/1, d, e) aranır. Buna ek olarak brokerlik faaliyetinde bulunacak tüzel kişilerin yöneticilerinden, (en üst düzeyde bulunanı hariç), diğerlerinin, en az dört yıllık yüksek öğretim kurumundan mezun olmuş olması ve ayrıca brokerlik yapacakları alanlarda, sigortacılıkla ilgili kurum veya kuruluşların söz konusu bölümlerinde en az beş yıl mesleki deneyim kazanmış olması gerekir. Brokerlik faaliyetinde bulunacak tüzel kişilerin en üst düzey yöneticisi ise, en az dört yıllık yüksek-öğretim kurumlarından mezun olmalı ve brokerlik yapılacak alanda sigortacılıkla ilgili kurum veya kuruluşların söz konusu bölümlerinde en az on yıllık mesleki deneyim kazanmış olmalıdır⁵⁷.

b. İyi Bir İtibar Sahibi Olmak

Yönergenin 4. m.sinin 2.b.ine göre, sigorta aracıları “iyi bir itibar sahibi” olmalıdır. Türk hukukunda bu duruma ilişkin olarak

---

risk yönetimi ve sigortacılık ile ilgili yüksek okullardan veya dört yıllık yüksek-öğretim kurumlarından mezun olanlarda bu şart aranmaz”.

⁵⁷ **KENDER**, s.120 vd.; **ÇEKER**, s.30 vd.; **YAZICIOĞLU**, s. 60. Gerek sigorta acentesi gerekse brokerlerde aranan niteliklerin anılan Yönetmelikler ile düzenlenmiş olmasının mevzuat hiyerarşisi bakımından yerinde olmadığı, ana prensiplerin mutlaka Kanunda yer almasının uygun olacağı ifade edilmektedir. Bu hususta bkz. **KARAYAZGAN**, s. 774.

yürürlükteki SAY ve SRBY'ne göre, gerçek ve tüzel kişi sigorta acentesi veya brokeri ile tüzel kişi sigorta acentesi veya brokeri yetkililerinin, gerçek kişi ortaklarının ve tüzel kişi ortaklarının yetkililerinin *iflas etmemiş ve konkordato ilan etmemiş olması* ve ayrıca 5684 s.lı SK'nun 3. m. sinin 2. f. sının a. bendinin (4) numaralı alt bendinde belirtilen suçlardan yani, *taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar dahi süreli hapis veya sigortacılık mevzuatına aykırı hareketlerinden dolayı hapis veya birden fazla adlî para cezasına mahkûm edilmemiş yahut cezası ne olursa olsun basit ve nitelikli zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, görevi kötüye kullanma gibi yüz kızartıcı suçlar ile kaçakçılık suçları, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, terörün finansmanı*⁵⁸, *Devlet sırlarını açığa vurma veya vergi kaçakçılığı suçlarından dolayı hüküm giymemiş olmaları* gerekmektedir. *Tüzel kişi acentelerin tüzel kişi ortakları da iflas etmemiş ve konkordato ilan etmemiş olmalılardır.* Anılan söz konusu düzenlemelerin, Yönerge'nin sigorta araçlarında bulunmasını aradığı iyi itibar sahibi olma koşulunu karşıladığını söylemek mümkündür⁵⁹. Yönergeye göre, iyi itibar sahibi olma koşulu, sigorta araçları tarafından asgari olarak aşağıdaki bilgilerin temin edilmesi yoluyla yerine getirilmiş kabul edilir. Bunlardan ilki, *mali veya malvarlığına karşı bir suç işlenmediğine dair bilgi, bir diğeri, iflas edilmediğine dair bilgi ve son olarak finansal yeterliliği gösteren bilgidir.* Türk hukuku

⁵⁸ 13.06.2012 Tarihli 6327 s.lı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 48. m.sine göre, "5684 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinin (4) numaralı alt bendinde yer alan "suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama," ibaresinden sonra gelmek üzere "terörün finansmanı," ibaresi eklenmiştir (RG: 28338, T:29.06.2012)(www.resmigazete.gov.tr).

⁵⁹ Yönergede itibar sahibi olmanın asgari kıstası belirlenirken "ulusal hukuka göre sonuçlarının ortadan kalkması hali" hariç tutulmuştur (m.4/2). Türk hukuku bakımından ise, taksirli suçlar hariç affa uğramış olsa dahi 5684 s.lı SK'nun 3. m.sinin 2. f. sının a. bendinin (4) numaralı alt bendinde belirtilen suçlardan mahkum edilmiş olma acenteliğe ve brokerliğe engel sayılmıştır. (Bkz. YAZICIOĞLU, s. 59-60 ve 78 vd.).

uygulamasında bu bilgileri içeren belgelerden biri olan sabıka durumuna ilişkin “*adli sicil belgesi*”, savcılıklardan; finansal durumu gösteren “*faaliyet belgesi*”, ticaret sicillerinden, “*vergi borcu olmadığına dair yazı*”, vergi dairelerinden; “*iflas edilmediğine dair yazı*” ise ticaret mahkemeleri ve iflas müdürlüklerinden temin edilmektedir. Uygulamada, yabancı gerçek ve tüzel kişiler bakımından bu sayılanlardan farklı olarak, özellikle iflas ve vergisel yükümlülükler gibi hususlarda buldukları devlette kabul edilen muadil makamlardan temin edilmiş belgeler ve bu belgelerin bulunmaması halinde ise, buldukları ülkedeki noter veya sair bir yetkili makam önünde yapılmış yazılı beyanlar yeterli görülmektedir⁶⁰.

c. Avrupa Birliği Coğrafi Alanının Tümü İçin Teminat Veren Mesleki Sorumluluk Sigortası veya Eşdeğer Diğer Bir Teminata Sahip Olmak⁶¹

Yönergeye uyum gösterebilmek amacıyla Türk Hukukunda mesleki sorumluluk sigortası, sigorta acenteleri için SAY'nin 7. m.sinde, brokerler bakımından SRBY'nin 9. m.sinde düzenlenmiştir. Her iki hüküm gereğince, gerek **sigorta acenteleri** gerekse

⁶⁰ KARAYAZGAN, s.780; ŞENOCAK, s. 1059; YAZICIOĞLU, s. 46-47; OKSAY/ÖZŞAR, s. 42.

⁶¹ 2002/92/EC s.lı Yönergenin 4. m.sinin 3. b.ine göre, “Sigorta ve reasürans araçları, coğrafi alan itibariyle tüm Avrupa Birliği sınırlarını kapsayacak şekilde teminat sağlayan ve mesleki özen yükümlülüğünün ihlalden kaynaklanan sorumluluklara karşı her tazminat talebi başına 1.000.000 Euro, yıl boyunca tüm tazminat talepleri için toplam 1.500.000 Euro tutarında teminat sağlayan mesleki sorumluluk sigortasına ya da buna benzer bir garantiye sahip olmalıdırlar. Bunun istisnası ise, ancak bir sigorta veya reasürans şirketi ya da sigorta veya reasürans aracısının adına hareket ettiği veya hareket etmeye yetkili olduğu diğer bir şirket tarafından bu tür sorumluluk sigortası akdedilmiş ya da buna denk bir teminat gösterilmiş ise veya bu şirket aracının işlemlerinden doğacak sorumluluğunu sınırsız bir şekilde üstlenmiş ise, sigorta veya reasürans aracısının mesleki sorumluluk sigortası ya da buna denk bir teminata sahip olması aranmaz”(Orjinal metin için bkz. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32002L0092:EN:NOT>). Bu hususta bkz. YAZICIOĞLU, s. 47; KUBİLAY, Zorunlu Mesleki Sorumluluk Sigortası, s. 212; KARAYAZGAN, s. 780; ŞENOCAK, s. 1059.

brokerler, mesleki faaliyetlerinden dolayı sigortalılarına verebilecekleri zararlara karşı mesleki sorumluluk sigortası yaptırmak zorundadır. Yönergede mesleki sorumluluk sigortası yaptırma veya buna eşdeğer diğer bir teminat gösterme tescil koşulları arasında sayılmışken; SAY, *acentelerin*, sigorta şirketleri ile yaptıkları acentelik sözleşmesini takiben en geç bir ay içerisinde mesleki sorumluluk sigortasını yaptıırıp, ardından bu durumu elektronik ortamda TOBB'a veya uygunluk belgesi başvurusunda bulunduğu odaya bildirmelerini öngörmektedir(m. 7). *Brokerler* ise, yaptırdıkları mesleki sorumluluk sigortasına ilişkin bilgileri, her yıl Ocak ayının sonuna kadar Müsteşarlığa veya görevlendireceği meslek kuruluşlarına bildirir (SRBY m. 9) ⁶². Mesleki sorumluluk sigortası olmaksızın acentelik ve brokerlik faaliyetinde bulunulamaz. Sigorta acenteleri bakımından mesleki sorumluluk sigortasının, beher tazminat talebi için teminatı en az 10.000 TL ve bir yıl boyunca tüm tazminat talepleri için teminatı en az 100.000 TL olmak üzere yaptıırılması gerekir. Brokerler için ise, mesleki sorumluluk sigortasının herhangi bir tazminat talebi için teminatı en az 200.000 TL ve bir yıl boyunca tüm tazminat talepleri için teminatı en az 1.000.000 TL olmak üzere yaptıırılması gerekir. Mesleki sorumluluk sigortasının asgari miktarının, her yıl Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan sigorta acentesi bakımından Tüketici Fiyatları Endeksi yıllık artış oranını; broker bakımından Üretici Fiyatları Endeksi yıllık artış oranını aşmamak kaydıyla Müsteşarlıkça arttırılabileceği yönetmeliklerde belirtilmiştir (SAY, m.7; SRBY m. 9). Anılan tazminat miktarları, Yönerge ile kıyaslandığında oldukça düşük olmasına rağmen, mevcut düzenlemenin Yönerge ile uyumlu olduğunu söylemek mümkündür⁶³.

⁶² Sigorta acenteleri ve brokerler için mesleki sorumluluk sigortasının yönetmelikler ile düzenlenmiş olmasının normlar hiyerarşisine uygun olmadığı hak. **KUBİLAY**, Zorunlu Mesleki Sorumluluk Sigortası, s. 223 vd; **ÖZDAMAR**, Broker, s. 540 vd.

⁶³ **KUBİLAY**, Zorunlu Mesleki Sorumluluk Sigortası, s. 225; **ŞENOCAK**, s.1059; **KARAYAZGAN**, s. 780; **YAZICIOĞLU**, s. 47.

d. Sigorta Aracılarının Tahsil Ettikleri Sigorta Primlerini Sigorta Şirketine veya Tazminat Tutarı veya Prim İadesini Sigorta Ettirene İade Etmelerinin Temini Yönünden Üye Devletlerce Gerekli Önlem ve Tedbirlerin Alınması

Yönergenin 4. m.sinin 4. bendine göre, “Üye devletler, sigorta aracısının sigorta şirketine primleri devredememesi ya da tazminatı veya sigorta edilen primi sigortalıya iade edememesi ihtimallerine karşı müşterileri korumak için tüm gerekli önlemleri almalıdır. Bu önlemler aşağıdaki şekillerde ortaya çıkabilir: (a) Müşteri tarafından aracıya ödenen paraların sözleşme veya kanun uyarınca sigorta şirketine ödenmiş kabul edilmesi; sigorta şirketi tarafından aracıya yapılan ödemelerin ise, fiilen müşteri aracından alıncaya kadar müşteriye ödenmiş kabul edilmemesi. (b) Sigorta aracılarının devamlı surette asgari bir mali kapasiteye sahip olma zorunluluğu. Sigorta aracılarının, toplanan yıllık primler toplamının % 4'üne (bunun da en az 15.000 Euro'ya tekabül etmesi gerekmektedir) denk düşen bir finansal kapasiteye sahip olabilmeleri gerekir. (c) Sigortalıya ait paraların aracının iflası halinde alacaklılarının tahsil için başvuramayacakları ayrı bir hesapta tutulması. (d) Bir garanti fonu oluşturulması⁶⁴.

Türk Hukuku bakımından öncelikle göze çarpan, SAY'nin “*Sigorta Poliçelerinin Düzenlenmesi ve Primlerin Tahsili*” başlıklı 12. m.sinin 3. f.sı ile SRBY'nin “*Sigorta ve Reasürans Priminin Ödenmesi*” başlıklı 12. m.sinin 2. f.sı, Yönergenin 4. m.sinin 4. b.inin (a) f.sı ile uyum halinde olduğudur. Anılan düzenlemelere göre, sigortalı tarafından yetkili acenteye⁶⁵ veya yapılan protokolde bu konuda yetkilendirilen brokerlere yapılan ödeme sigorta şirketine yapılmış sayılır. Sigorta şirketlerince acenteye veya brokerlere yapılan ödeme hak sahibi tarafından tahsil edilmedikçe ödenmiş sayılmaz. Yönergenin 4. m.sinin 4. f.sının b bendi ile getirilen bir diğer önlem olan sigorta

⁶⁴ ŞENOCAK, s.1060; KARAYAZGAN, s. 782; YAZICIOĞLU, s.47-48.

⁶⁵ Anılan hükme göre, prim tahsil yetkisi olmayan acenteye yapılan ödeme sigorta şirketine yapılmış sayılmayacaktır. 2002/92/EC sayılı Yönergede yer alan düzenleme Türk hukuku açısından sadece prim tahsiline yetkili acenteler ile sınırlı olarak düzenlenmiştir. Bu hususta bkz. YAZICIOĞLU, s. 149-150.

aracılarının devamlı surette asgari bir mali kapasiteye sahip olma zorunluluğu⁶⁶, SAY'nin 8. m.si⁶⁷ ile SRBY'nin 10. m.si⁶⁸nde yer bulmuştur. Gerekli sermaye açığını kapatmamaları halinde hem sigorta acentelerinin sigorta acenteliği hem brokerlerin de brokerlik yapamayacakları ilgili maddelerde belirtilmektedir. SRBY'nin 12. m.sinin ilk f.sında ise, Yönergenin 4. m.sinin 4. f.sının c bendi ile uyumlu olarak yalnızca sigorta şirketleri ile yapılan protokolde bu konuda yetkilendirilen brokerlerin, sigortalılarca ödenen primlerin transferini sadece kesin olarak ayrılmış müşteri hesapları yoluyla yapabileceği ve bu hesapların brokerin iflası halinde diğer alacaklıların ödemelerinde kullanılmayacağı belirtilmiştir. Sigorta acenteleri bakımından SAY'nde benzer bir düzenleme ile karşılaşılma-

⁶⁶ ŞENOCAK, s. 1060; KARAYAZGAN, s. 782; YAZICIOĞLU, s. 48.

⁶⁷ SAY, "Asgari Sermaye", m. 8: (1) Tüzel kişi acenteler için asgari sermaye miktarı şirket türüne göre Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca belirlenen tutardan az olmamak kaydıyla **25.000 YTL**'dir. Gerçek kişilerin beyan edecekleri mal varlıkları bu miktarın altında olamaz. Bu tutar acentelerce aracılık edilen **yıllık prim tutarının %4'ünden aşağı olamaz**. (2) Aracılık edilen yıllık prim tutarı, yılsonları itibariyle hesaplanır. Acenteler aracılık ettikleri yıllık prim tutarlarını en geç takip eden yılın şubat ayı sonuna kadar elektronik ortamda TOBB'a veya uygunluk belgesi başvurusunda bulunduğu odaya bildirirler. İlave sermaye ihtiyacının ortaya çıkması halinde, eksik kalan sermaye en geç yılsonuna kadar tamamlanır. **Sermaye açığını kapatmayan acenteler, bu açığı kapatana kadar acentelik faaliyetinde bulunamazlar.**

⁶⁸ Sigorta ve Reasürans Brokerleri Yönetmeliği, "Asgari Ödenmiş Sermaye Ve Öz Sermaye", m. 10: (1) Tüzel kişi brokerler için asgari ödenmiş sermaye miktarı şirket türüne göre Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca belirlenen tutardan az olmamak kaydıyla **100.000 TL** ve faaliyette bulunulacak **her bir ruhsat için ilave 25.000 TL**'dir. Hisse senetlerinin tamamının nama yazılı olması gerekir. (2) Faaliyette bulunan tüzel kişi brokerlerin öz sermayesi yıllık faaliyet gelirlerinin %10'undan az olamaz. Faaliyet gelirleri, yıl sonları itibariyle hesaplanır. İlave öz sermaye ihtiyacının ortaya çıkması halinde ise eksik kalan kısım en geç yıl sonuna kadar tamamlanır. (3) Gerçek kişilerin beyan edecekleri mal varlıkları, tüzel kişi brokerler için aranılan asgari ödenmiş sermaye ve gerekli öz sermayeden az olamaz. (4) **Gerekli öz sermaye açığını kapatmayan brokerler, bu açığı kapatana kadar brokerlik faaliyetinde bulunamaz** (5) Asgari ödenmiş sermaye miktarı her yıl Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan Üretici Fiyatları Endeksi yıllık artış oranını aşmamak kaydıyla Müsteşarlıkça artırılabilir.

miştir. Yönergede sayılan önlemlerden biri olan sigorta aracıları hakkında garanti fonu oluşturulması hakkında ise, Türk sigortacılık mevzuatında bir düzenlemeye rastlanmamıştır.

Yönergenin 4. m.sinin 6. b.ine göre, üye devletler, Yönergenin aradığı koşulları hafifleten yeni düzenleme getiremezler. Anılan hüküm, üye devletlerin, kendi yargı alanlarında tescil edilmiş sigorta ve reasürans aracılarında Yönergenin 4. m.sinin aradığı mesleki nitelikleri taşımalarını talep edebilecekleri gibi, bu şartlara ilaveten yeni koşullar ekleyebileceklerini düzenler⁶⁹. Yönergenin getirdiği bu düzenleme ile ilgili Türk hukukunda sigorta aracılarında olması aranan asgari niteliklere ek olarak 5684 s.lı SK'nunda aracılarda riayet etmesi gereken bazı ek yükümlülükler de yer verilmiştir. Buna göre, 5684 s.lı SK'nun "**Sigorta Acenteleri**", başlıklı 23. m.sinin 12. f.sında, "*Sigorta şirketlerinin, sigorta sözleşmeleri için brokerlik yapanların ve sigorta eksperlerinin yönetim ve denetiminde bulunan kişiler ile bunlar adına imza atmaya yetkili olanlar sigorta acentelerinin yönetim ve denetim kurullarında görev alamaz; imzaya yetkili olarak çalışamaz; bu şirketlere ortak olamaz ve bunlardan ücret karşılığı herhangi bir iş kabul edemez. Bu sınırlandırmalar söz konusu kimselerin eş ve velayeti altındaki çocukları için de geçerlidir. Ancak, sigorta şirketlerinin yönetiminde, denetiminde bulunan kişiler ile bunlar adına imza atmaya yetkili olanların eş ve velayeti altındaki çocukları için sınırlandırma bu kişilerin faaliyette bulunduğu şirketin sigorta acenteliği içindir*". Aynı Kanunun "**Aktüerler ve Brokerler**" başlıklı 21. m.sinin 3. f.sına göre ise, "*Sigorta şirketlerinin, sigorta acentelerinin ve sigorta eksperlerinin ortakları, yönetim ve denetiminde bulunan kişiler ve bunlar adına imza atmaya yetkili olanlar ile meslekî faaliyette bulunan şirket çalışanları; brokerlik yapamaz, tüzel kişi brokerin yönetim ve denetim kurullarında görev alamaz, imzaya yetkili olarak çalışamaz, bunlara ortak olamaz ve bunlardan ücret karşılığı herhangi bir iş kabul edemez. Bu sınırlandırmalar söz konusu kimselerin eş ve velayeti altındaki çocukları için de geçerlidir*". 5684 s.lı SK'nun 21. m.sinin 5. f. sı ise, "*Sigorta brokerleri ve bunların yanlarında çalışanlar, işleri dolayısıyla öğrendikleri bilgi ve sırları ilgililerin izni olmaksızın açıklayamaz. Ancak, suç teşkil eden hallerin yetkili*

⁶⁹ OKSAY/ÖZŞAR, s. 44; KARAYAZGAN, s. 785; YAZICIOĞLU, s. 45.

mercilere duyurulması zorunludur” düzenlemesi ile brokerler için ayrıca **gizlilik yükümlülüğü** getirmiştir. Aynı yükümlülük sigorta acenteleri bakımından 5684 s.lı SK’nun 23. m.sinin 17. f.sı⁷⁰nda yer almaktadır⁷¹. Bu yükümlülüğe aykırı davranılması ise, 5684 s.lı SK’nun 35. m.sinin 8, 9, 10. fıkralarında⁷² belirtilen yaptırımlara tabi

⁷⁰ “Sigorta acenteleri ile bunların yanlarında çalışanlar, işleri dolayısıyla öğrendikleri bilgi ve sırları ilgililerin izni olmaksızın açıklayamaz. Ancak, suç teşkil eden hallerin yetkili mercilere duyurulması zorunludur”(5684 s.lı SK m.23/17).

⁷¹ Yönergeye göre, üye devletlerin araçlar için öngörebileceği ilave yükümlülükler kapsamında değerlendirilebilecek sır saklama yükümlülüğü, 13.06.2012 tarihli ve 6327 s.lı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu vle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 60. m.si ile kabul edilmiş, 5684 sayılı Kanuna 31 inci maddesinden sonra gelmek üzere Kanuna aşağıdaki 31/A maddesi eklenmiştir. “**Sır saklama yükümlülüğü**” başlıklı hükmün ilk f.sına göre, “Bu Kanunun uygulanmasında ve uygulanmasının denetiminde görev alanlar, bu Kanuna tâbi kuruluşların görevlileri ve yetkilileri, bu Kanuna tâbi kişiler ile bunların yanında çalışanlar ve dışarıdan hizmet alımı yoluyla sigortacılık sektöründe iş görenler, sıfat ve görevleri dolayısıyla öğrendikleri bu Kanun kapsamında faaliyet gösteren kişi ve kuruluşlar ile bunların iştirakleri, kuruluşları ve sigorta sözleşmesi ile ilgili kişilere ait sırları bu konuda kanunen açıkça yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayamaz, kendilerinin veya başkalarının yararlarına kullanamaz. Bu yükümlülük söz konusu sıfat ve görevlerin sona ermesinden sonra da devam eder” (RG: 28338, T:29.06.2012) (www.resmigazete.gov.tr).

⁷² Gizlilik yükümlülüğü bakımından ise, SK’nun 35. m.sinin 8, 9, 10 fıkralarında detaylı bir düzenleme ve adli cezalar getirilmektedir. Buna göre, 35. m.nin 8. f.sına göre, “Bu Kanunun uygulanmasında ve uygulanmasının denetiminde görev alanlar ile sigorta hakemleri ve raportörleri, sıfat veya görevleri dolayısıyla öğrendikleri, bu Kanun kapsamında faaliyet gösteren kişi ve kuruluşlar ile bunların iştirakleri, kuruluşları ve sigorta sözleşmesi ile ilgili kişilere ait sırları, görevlerinden ayrılmalarından sonra dahi, bu Kanuna ve özel kanunlarına göre yetkili olanlardan başkasına açıklamaları veya kendi yararına kullanmaları halinde iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası ve üçyüz günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.” 35. m.nin 9. f.sına göre, ise, “Bu Kanuna tâbi kuruluşların görevlileri ve yetkilileri, bu maddenin sekizinci f.sında yazılı kişiler hariç olmak üzere, bu Kanuna tâbi kişiler ile bunların yanında çalışanlar ve dışarıdan hizmet alımı yoluyla sigortacılık sektöründe iş görenler, sıfat ve görevleri dolayısıyla öğrendikleri bu Kanuna tâbi kuruluşlara veya sigorta sözleşmesi ile ilgili kişilere ait sırları bu konuda kanunen açıkça yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklamaları halinde bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ve ikiyüz günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.” Aynı maddenin 10. f.sına göre

tutulmuştur. Bununla birlikte SRBY'nin 18. m.si, brokerlere kanunen tutmak zorunda oldukları defterlerden başka Sigorta ve/veya Reasürans Sözleşmesi kayıt defteri tutma zorunluluğu getirmiştir⁷³. Sigorta ettireni korumak amacıyla SAY'nin 9.m.sinde ise, sigorta şirketlerinin, faaliyetleri nedeni ile acentelerinden teminat isteyebilecekleri, bu teminatın miktarı ve koşullarının taraflarca serbestçe belirlenebileceği ifade edilmiştir. Anılan hükümleri, Yönergeye göre üye devletlerin sigorta aracıları için öngörebileceği ilave şartların Türk hukukundaki yasal görünümüleri olarak değerlendirmek mümkündür.

4. Kazanılmış Hakların Korunması Bakımından (m. 5)

Yönergeye göre, 1 Eylül 2000 tarihine kadar tescilli olarak aracılık faaliyetinde bulunan ve Yönergenin aradığı koşullara uygun düzeyde tecrübe ve eğitime sahip kişiler, yeni oluşturulacak sicile **kendiliğinden** aktarılabilirler. Türk sigortacılık uygulaması bakımından bu husus, sigorta acenteleri bakımından değerlendirilmiştir. Hazine Müsteşarlığının 2008/18 s.lı Genelgesine göre, 14 Nisan 2008'den önce ve sonra tesis edilen sigorta acenteleri için **14 Haziran 2008** tarihi önemlidir. Söz konusu acentelerin 14 Haziran 2008 mesai saati sonuna kadar uygunluk belgesi başvurusunda bulunması gerekmektedir ki, levhaya kayıt olana kadar faaliyetlerini sürdürebilsinler. 5684 s.lı SK çerçevesinde, bu tarihten sonra Levhaya kayıt olunmadan acentelik yapılması mümkün değildir⁷⁴.

---

ise, "Sekiz ve dokuzuncu fıkralarda yazılı kişilerin bu fıkralarda belirtilen türden sırları kendileri ya da başkalarına yarar sağlamak amacıyla açıklamaları halinde, bu kişiler üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası ve adli para cezası ile cezalandırılır. Ayrıca, fiilin önemine göre bu kişilerin görev yapmaları sürekli veya altı aydan bir yıla kadar geçici olarak yasaklanır".

⁷³ Brokerlerin, komisyon ile temsil ettikleri müşterilerden aldıkları danışmanlık ve risk yönetim ücreti dışında hiçbir surette menfaat sağlayamayacağını düzenleyen SRBY'nin 13. m.si ile brokerler hakkında ek bir yükümlülük daha getirildiğini söylemek mümkündür. Bu hususta bkz. **KARAYAZGAN**, s. 786.

⁷⁴ **KARAYAZGAN**, s. 787; **OKSAY/ÖZŞAR**, s. 45. *Sigorta Acenteleri Yönetmeliği Çerçevesinde, Acentelerin Uygunluk Belgesi ve Levhaya Kayıt Müracaatlarında, Acenteler, TOBB ve Odalarca İzlenecek Yola İlişkin Genelge II* (2008-18) için bkz. <http://www.tsrbs.org.tr/sayfa/genelge-teblig-ve-sektor-duyurulari-2008> (e.t.22.04.2013).

5. Diğer Üye Devletlerde Gerçekleştirilecek Faaliyetin Bildirilmesi Bakımından (m. 6)

“Diğer Üye Devletlerde İş Kurma ve Hizmetlerin Bildirilmesi” başlıklı Yönergenin 6. m.sine göre, “Hizmet sunma serbestisi veya iş kurma serbestisi kapsamında, bir veya daha fazla üye devlette ilk defa faaliyet göstermeyi hedefleyen herhangi bir sigorta veya reasürans aracı, kurulmuş olduğu üye devletindeki yetkili makamları bilgilendirir. Anılan yetkili makamlar, söz konusu bildirimden sonraki bir ay içerisinde, sigorta veya reasürans aracılığı iradesi konusunda bilgi sahibi olmak isteyen herhangi bir ev sahibi üye devletin yetkili makamlarını ve aynı zamanda ilgili aracıyı bilgilendirir. Aracı bu bilgilendirmenin kendisine yapılmasından itibaren 1 ay içinde faaliyete geçebilir”. Aracıların faaliyetlerine bir an önce başlayabilmeleri yetkili kurumlar, bir diğer deyişle menşe ve ev sahibi üye devlet yetkili kurumları arasında bilgi paylaşımının hızlı ve etkin bir şekilde gerçekleşmesine bağlıdır. Ev sahipliği yapacak olan üye devlet yetkili kurumları, genel yarar ilkesi çerçevesinde kendi toprakları içinde faaliyette bulunulması için aradığı şartların yazılı olarak duyurulması hususunda gerekli önlemleri alabilir. Yapılacak duyuru aracılara faaliyet gösterecekleri ev sahibi üye devletlerin koşullarını bilerek hareket etmelerine hizmet etmektedir⁷⁵. Konu Türk sigortacılık mevzuatı bakımından değerlendirildiğinde, Türk sigorta aracılarının yurt dışındaki faaliyetlerini düzenleyen bir hükme rastlanılmamıştır. Avrupa Birliği düzenlemelerine uyum sağlanabilmesini teminen 5684 s.lı SK’nun 3. m.sinin 5. f.sında, yabancı sigorta şirketlerinin ve reasürans şirketlerinin Türkiye’de faaliyet göstermesine ilişkin usul ve esasları belirleme yetkisinin, Bakanlar Kuruluna verilmiştir. **Sigorta acentelerine** ilişkin olarak ise, 5684 s.lı SK’nun 23. m.sinin 11. f.sına göre, Bakanlar Kurulu, yabancı sigorta acentelerinin Türkiye’deki faaliyetleri ile Türkiye’de faaliyet gösteren sigorta acentelerinin yabancı sigorta şirketleri adına Türkiye’deki aracılık hizmetlerine ilişkin düzenleme yapma yetkisine sahiptir. Bu konuda Bakanlar Kurulu bir düzenleme yapmıştır. 2007/12467 s.lı “Sigortacılık Sektöründeki Uluslararası Faaliyetlere İlişkin Karar” 03.08.2007 tarihli ve 26602

⁷⁵ OKSAY/ÖZŞAR, s. 45-46; KARAYAZGAN, s. 771.

sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır. Sigorta aceneteleri hakkında düzenleme Bakanlar Kurulu Kararı m. 3' de yapılmıştır. **Brokerler** hakkında 5684 s.lı SK'nunda bir hükme rastlanmasa da, SRBYnin 5. m.sine göre, *Türkiye'de faaliyet gösterecek gerçek veya tüzel kişi yabancı brokerler, bu yönetmeliğin 4. m.si gereğince aranan nitelik ve şartları taşımalı, ayrıca brokerlik yapacakları alanlarda kendi ülkelerinde veya diğer yabancı ülkelerde son beş yıldır kesintisiz olarak brokerlik yapıyor olmalı ve bu faaliyetleri yasaklanmamış olmalıdır. Yabancı tüzel kişi brokerler, Türkiye'de ancak şube açmak suretiyle faaliyette bulunabilir, irtibat bürosu veya ofis açmak sureti ile faaliyette bulunamaz. Brokerlerde görev yapacak yabancı yöneticiler için Türkiye'de oturma ve çalışma müsaadesi alınması şarttır*⁷⁶.

6. Yetkili Makamlar Bakımından (m. 7)

Yönerge uyarınca üye devletler, yönerge hükümlerinin uygulanmasından sorumlu yetkili makamları belirlemelidir. Yetkili makamlar ise, ulusal hukukça tanınan kamu makamları veya organları ya da ulusal hukukun bu amaca yönelik olarak yetkilendirdiği kamu makamlarının açıkça tanıdığı kurumlar olmalıdır. Yönergede sigorta veya reasürans şirketlerinin yetkili makam olarak kabul edilemeyeceği açıkça belirtilmiştir. Buna gerekçe olarak ise, yetkili makam olarak kabul edilecek kuruluşun şirketler üstü bir yapıya sahip olması gerektiği, bu makamın ancak tüm sigorta ve reasürans şirketlerine karşı eşit mesafede olduğu taktirde görevini objektif ve bağımsız şekilde yürütebileceği belirtilmiştir⁷⁷. Türk Hukukunda ise, tayin edilmiş yetkili makam kavramının karşılığı hakkında açık bir düzenleme olmadığı görülmüştür. Ancak sigortacılık sektöründeki üst koordinasyonu sağlamak ve gerekli tedbirleri almak ile görevlendirilmiş olan Hazine Müsteşarlığı ve onun bağlı olduğu Bakanlık ile ülkemizde özel sigortacılığın bir güven ortamında işleyişini temin etmek üzere yürürlükten kaldırılan 7397 s. lı Sigorta Murakabe Kanunu ile kurulması öngörülen ve 5684 s.lı SK ile de mevcudiyetini

⁷⁶ Bu hususta bkz. **KARAYAZGAN**, s. 771-772.

⁷⁷ **OKSAY/ÖZŞAR**, s. 46-47; **KARAYAZGAN**, s. 771.

sürdüren kamu kurumu niteliğinde tüzel kişiliği haiz mesleki bir kuruluş olan Türkiye Sigorta Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliğinin(5684 s.lı SK m. 24) Yönergede tarif edilen yetkili makam kavramını karşıladığı söylenebilir. Sigorta aracılarının her türlü sigorta işlemlerini denetleyen Sigorta Denetleme Kurulunun da bu kapsamda değerlendirilmesi mümkündür⁷⁸.

7. Yaptırımlar Bakımından (m. 8)

Yönergenin “**Yaptırımlar**” başlıklı 8. m.sine göre, üye devletler, bir üye devlette sicile kayıtlı olmadığı halde sigorta veya reasürans aracılığı faaliyetinde bulunanlar veya üye devlette tescil edilmiş olmayan kişilerin sigorta ve reasürans aracılık hizmetlerinden faydalanan ve onlar ile çalışan sigorta ve reasürans şirketleri ya da yönergeye uygun olarak kabul edilen iç hukuk hükümlerine aykırı hareket eden sigorta ve reasürans aracısı hakkında uygun yaptırımlar uygulayabilir. Bununla beraber yönergeye göre, üye devletler, kendi sınırları içinde meydana gelebilecek usulsüzlüklerin engellenmesi veya cezalandırılması için uygun önlemler alınması hakkına sahiptir. Alınacak önlemlerin üye devletlerin keyfi davranmasına engel olacak şekilde makul bir sebebe dayanması ve ilgili aracıya iletilmesi gerekir⁷⁹. Türk Hukuku bakımından benzer düzenleme kendisini 5684 S.lı SK’nun “**İdari Cezalar**” başlıklı 34. m.si ile “**Adli Cezalar**” başlıklı 35. m.sinin ilgili fıkralarında göstermiştir. Örneğin, sigorta acenteliği yapamayacaklarla, sigorta acenteliği sözleşmesi yapan sigorta şirketleri hakkında veya bu Kanuna aykırı olarak ruhsatı olmadan brokerlik veya Müsteşarlıkian uygunluk belgesi olmadan sigorta acenteliği yapanlar hakkında veya sigorta acenteliği yetkilerini veya unvanlarını başka kişilere kullandıranlar, sigorta acenteliği yaptığı izlenimini uyandıranlar, sigorta acenteliğiyle ilgili faaliyetlerde çalışmaması gerektiği halde çalışanlar veya sigorta brokerliği yapması yasaklandığı halde brokerlik yapanlar hakkında adli para cezası veya süreli hapis yaptırımları öngörülmüştür (SK m.35).

⁷⁸ KARAYAZGAN, s. 771.

⁷⁹ KARAYAZGAN, s. 757; OKSAY/ÖZŞAR, s. 47; ŞENOCAK, s. 1060.

8. Üye Devletler Arasındaki Bilgi Alışverişi Bakımından (m. 9)

Yönergenin “Üye Devletler Arasında Bilgi Alışverişi” başlıklı 9. m.sine göre, üye devletlerin yetkili kurumları, bu Yönerge hükümlerinin uygun bir şekilde uygulanması için işbirliği içinde olmalıdırlar. Hakkında bir yaptırım veya önlem uygulanan sigorta ya da reasürans araçları hakkında yetkili kurumlar bilgi alışverişinde bulunmalıdırlar. Bu bilgi alışverişi araçlarının sicildeki kayıtlarının silinmesini dahi mümkün kılabilmektedir. Yetkili kurumlar diğer bir ilgili kurumun talebi üzerine de gerekli bir bilgiyi birbirlerine sağlamalıdırlar. Bu Yönerge çerçevesinde bilgi temin edecek kişilerin gizlilik taahhüdüne uymaları gerekir⁸⁰. Bu düzenleme Türk sigortacılık mevzuatında karşılığını “**Bilgi verme yükümlülüğü, uluslararası kuruluşlara üyelik ve işbirliği**” başlığını taşıyan 5684 s.lı SK’nun 29. m.sinde bulmaktadır⁸¹. Anılan hükmün ilk f.sına göre, “*Bu Kanuna tâbi kişiler ile sigortacılıkla ilgili her tür meslekî faaliyet icra edenler, sigorta şirketleri ile reasürans şirketlerinin iştirakleri, bankalar ve diğer kişiler, özel kanunlardaki yasaklayıcı ve sınırlayıcı hükümler dikkate alınmaksızın gizli dahi olsa bu Kanunun uygulanması ile ilgili olarak Müsteşarlıkça istenen her türlü bilgi ve belgeyi vermekle yükümlüdür. Devletin güvenliği ve temel dış yararlarına karşı ağır sonuçlar doğuracak haller ile aile hayatının gizliliği ve savunma hakkına ilişkin hükümler saklıdır*”. İkinci fıkrada ise, “*Mütekabiliyet çerçevesinde ve bu Kanunun uygulanması ile ilgili olarak yabancı ülke kanunlarına göre denetime yetkili mercilerin, kendi ülkelerindeki sigortacılık sektöründe faaliyet gösteren*

⁸⁰ KARAYAZGAN, s. 772; OKSAY/ÖZŞAR, s. 48.

⁸¹ 13.06.2012 Tarihli 6327 s.lı *Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*’un 57. m.sine göre, 5684 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin “*Bilgi verme yükümlülüğü*” olan başlığı “**Bilgi verme yükümlülüğü, uluslararası kuruluşlara üyelik ve işbirliği**” olarak değiştirilmiş ve maddeye şu fıkra eklenmiştir: “(3) *Müsteşarlık, sigortacılıkla ilgili denetim ve düzenleme otoritelerinin katıldığı uluslararası mali, iktisadi ve mesleki kuruluşlara üye olabilir ve işbirliği ve bilgi paylaşımında bulunabilmeyi teminen uluslararası mesleki kuruluşlar ve yabancı ülkelerin yetkili mercileri ile mutabakat zaptı imzalayabilir. İmzalanan mutabakat zaptı Bakanın onayı ile yürürlüğe girer.*” (RG: 28338, T:29.06.2012) (www.resmigazete.gov.tr).

kuruluşların bu Kanuna tâbi Türkiye'deki teşkilât veya ortaklıklarında denetim yapma ve bilgi isteme taleplerinin yerine getirilmesi Müsteşarlığın iznine tâbidir. Bu mercilerce istenen bilgiler, açıklanmaması kaydıyla Müsteşarlık tarafından verilebilir. Müsteşarlık, yabancı ülkelerin denetime yetkili mercileri ile yapacağı anlaşmalar çerçevesinde sigortacılıkla ilgili her türlü işbirliği ve bilgi alışverişinde bulunabilir" denilerek Yönerge hükümü ile uyum sağlanmaya çalışılmıştır.

9. Şikayetler Bakımından (m.10)

Her ne kadar Yönergenin "**Şikayetler**" başlıklı 10 m.si, üye devletlerin, müşterilerin ve diğer ilgili tarafların, özellikle tüketici derneklerinin sigortacı ya da reasürans aracıları hakkındaki şikayetlerinin iletilmesi için gerekli düzenleme ve yapıyı oluşturmaları gerektiğinden söz etse de, 5684 s.lı SK'nda mevcut Sigorta Denetleme Kurulu bu yapıyı teşkil etmemektedir. Zira, Kurulun, sigorta sözleşmelerinde tüketicinin korunması ile ilgili olarak herhangi bir görevi olmadığı gibi, sigorta ve sigorta aracılarında memnun olmayan müşterilerin idari olarak kendisine başvurma imkanı yoktur⁸².

10. Mahkeme Dışı Çözüm Bakımından (m. 11)

Yönergenin "**Mahkeme Dışı Çözüm**" başlıklı 11. m.sine göre, "Üye devletler, sigorta aracıları ile müşterileri arasındaki ihtilafların mahkeme dışında çözümlenmesini sağlayacak etkili şikayet ve çözüm usullerinin oluşturulmasını desteklemelidir. Bunun için gerektiğinde mevcut kurumsal yapıdan yararlanılacaktır"⁸³. Türk hukukunda 5684 s.lı SK'nun 30. m.si ile sigorta sözleşmeleri ile ilgili ortaya çıkacak uyuşmazlıkların yargı dışında çözülmesini sağlayan *Tahkim* kurumu getirilmiştir. Böylece sigortacılık yapan kuruluşlar ile uyuşmazlık çıkması ve yapılan başvuruların sonuçsuz kalması halinde, yargı yoluna gidilebileceği gibi, uyuşmazlığın daha kısa sürede çözümlenmesini mümkün kılan tahkim yolu da seçilebilir. Tahkim yolunun tercih edilmesi halinde

⁸² ÖZDAMAR, Aydınlatma, s.158; KARAYAZGAN, s.797; OKSAY/ÖZŞAR, s. 48; ŞENOCAK, s. 1060.

⁸³ OKSAY/ÖZŞAR, s. 49; KARAYAZGAN, s.797.

5684 s.lı SK'nun 30.m.sinin 12.f.sına⁸⁴ göre, özellikle beş bin Türk Lirasının altındaki uyuşmazlıklar hakkında verilen hakem kararlarının kesin oluşu, verilecek kararın hızlı bir şekilde uygulanmasını sağlamaktadır⁸⁵. 5684 s.lı SK'nun 30. m.sinin ilk f.sına göre, "**Sigorta ettiren veya sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayan kişiler ile riski üstlenen taraf arasında sigorta sözleşmesinden doğan uyuşmazlıkların çözümü amacıyla Birlik nezdinde Sigorta Tahkim Komisyonu oluşturulur. Sigortacılık yapan kuruluşlardan, sigorta tahkim sistemine üye olmak isteyenler, durumu yazılı olarak Komisyona bildirmek zorundadır. Sigorta tahkim sistemine üye olan kuruluşlarla uyuşmazlığa düşen kişi, uyuşmazlık konusu sözleşmede özel bir hüküm olmasa bile tahkim usulünden faydalanabilir**⁸⁶". Türk hukukunda tahkim kurumunun kabulü,

⁸⁴ 03.04.2013 tarihli ve 6456 s.lı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 45. maddesine göre, 5684 sayılı Kanunun 30. m.sinin 12 f.sının 2. ve 3. cümleleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve 3. cümleden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler eklenmiştir: "Beş bin Türk Lirasının altındaki uyuşmazlıklar hakkında verilen hakem kararları kesindir. Beş bin Türk Lirası ve daha üzerindeki uyuşmazlıklar hakkında verilen hakem kararlarına karşı kararın Komisyonca ilgiliye bildiriminden itibaren on gün içinde bir defaya mahsus olmak üzere Komisyon nezdinde itiraz edilebilir." "İtiraz talebinde bulunmak için bu madde uyarınca belirlenen başvuru ücretinin Komisyona yatırılması şarttır. İtiraz üzerine hakem kararının icrası durur. İtiraz talebi münhasıran bu talepleri incelemek üzere Komisyon tarafından teşkil edilen hakem heyetlerince incelenir. İtiraz talebi hakkında işin heyete intikalinden itibaren iki ay içinde karar verilir. Beşbin Türk Lirası ve daha üzerindeki uyuşmazlıklar hakkında verilen hakem kararları bu madde uyarınca süresinde itiraz başvurusunda bulunulmaması hâlinde kesinleşir. Bu uyuşmazlıklar hakkında bu madde uyarınca yapılan itiraz üzerine verilen karar kesindir. Kırk bin Türk Lirasının üzerindeki uyuşmazlıklar hakkında itiraz üzerine verilen kararlar için temyize gidilebilir."(RG: 28622, T: 18.04.2013) (www.resmigazete.gov.tr).

⁸⁵ ÖZDAMAR, Aydınlatma, s. 159; CAN, s. 358; KARAYAZGAN, s. 797; OKSAY/ÖZŞAR, s. 49.

⁸⁶ 03.04.2013 tarihli ve 6456 s.lı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 45. maddesine göre, 5684 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinin; a) Birinci fıkrasına "İlgili mevzuat ile zorunlu tutulan sigortalardan kaynaklanan bu fıkra kapsamındaki uyuşmazlıklar için ilgili kuruluş sigorta tahkim sistemine üye olmasa dahi hak sahipleri bu bölüm hükümlerine göre

uyuşmazlıkların çözümünü hızlandırır da, tahkim müessesesi, sigorta ettiren/sigortalılar ile sigorta şirketleri arasındaki uyuşmazlıkların çözümü için öngörülmüştür. Buna karşılık sigorta ettirenler ile sigorta aracıları arasındaki uyuşmazlıkların tahkim yolu ile çözümlenip çözümlenmeyeceği konusunda bir hükme Türk sigortacılık mevzuatında rastlanmamıştır⁸⁷.

11. Aracıların Bilgilendirme Yükümlülükleri Bakımından

a. Sigorta Aracısı Tarafından Yapılacak Bilgilendirme (m. 12)

Sigorta aracılarının bilgilendirme yükümlülüğü, Yönergenin “**Sigorta Aracısı Tarafından Sağlanacak Bilgi**” başlıklı (gerek sözleşmenin kurulmasından önce gerekse sözleşmenin değiştirilmesi veya yenilenmesi söz konusu ise, değiştirilmeden ya da yenilenmeden önce iletilecek bilgilerin içeriğini gösteren) 12. ve “**Bilgilendirme Koşulları**” başlıklı (bilgilendirmenin şeklini açıklayan) 13. maddelerinde düzenlenmiştir. Sigorta yaptırmak isteyenler için aracının statüsü ve aracılık faaliyetinin kapsamı hakkında bilgilendirilmesi önemli bir yere sahiptir. Özellikle sigorta yaptırmak isteyeninin sözleşme yapma iradesinin doğmasında, örneğin, aracının belirli bir ya da birden fazla sigorta şirketi için aracılık yapıp yapmadığı veya belirli bir sigortaya yönelik tavsiyesinin gerekçeleri, bu tavsiyenin kapsamlı bir piyasa araştırması ya da objektif bir analize dayanıp dayanmadığı hususları etkilidir⁸⁸. Yönergenin 12. m.sine göre, sigorta sözleşmesi kurulmadan önce ve gerekirse bu sözleşmenin değiştirilmesi veya yenilenmesinden **önce**⁸⁹ sigorta aracısı tarafın-

---

tahkim usulünden faydalanabilir. Sigorta tahkim sistemine üye olmayan kuruluşlar bakımından Sigorta Tahkim Komisyonu giderlerine katılım Hazine Müsteşarlığınca ayrıca belirlenir” cümleleri eklenmiştir (RG: 28622, T: 18.04.2013) (www.resmigazete.gov.tr).

⁸⁷ KARAYAZGAN, s. 798; OKSAY/ÖZŞAR, s. 49.

⁸⁸ YAZICIOĞLU, s. 182-183; Ayrıca bkz. ŞENOCAK, s. 1062 vd.; KARAYAZGAN, s. 787.

⁸⁹ YAZICIOĞLU’na göre, “Yönergeden farklı olarak, SSBY’ne göre, sigorta acentesi, sadece sözleşme akdinden önceki aşama ile sınırlı olarak değil, sözleşme akdedildikten sonraki aşamada da sigorta ettireni bilgilendirmekle yükümlüdür. Ancak sigorta ettirenin bilgilendirilmesi gereken hususlar, öncelikle sigortacıya ilişkin ya da sigortacının bilebileceği hususlardır ve sigorta acentesinin bu yüküm-

dan müşteriye verilmesi gereken asgari bilgiler şunlardır: (a) Sigorta aracısının açık unvanı/kimlik ve adresi, (b) Kayıtlı olduğu sicil ve kayıtlı olduğunun ne şekilde doğrulanabileceği (Aracı sicil numarası) (c) *Aracının, bir sigorta şirketinde oy haklarının veya sermayenin % 10'undan fazlasını temsil eden dolaylı veya doğrudan paya sahip olup olmadığına ilişkin bilgi*; (d) *Bir sigorta şirketinin veya sigorta şirketinin ana şirketinin, bir sigorta aracısında oy haklarının veya sermayenin % 10'undan fazlasını temsil eden dolaylı veya doğrudan paya sahip olup olmadığına ilişkin bilgi*⁹⁰, (e) Müşterilere veya diğer ilgili taraflara sigorta şirketleri ya da sigorta aracılılarıyla ilgili şikâyetle bulunma imkânı tanıyan usuller ve gerekli durumlarda, mahkeme dışı çözümlere ilişkin usuller hakkında bilgi. Yukarıda sayılanlara ek olarak, sigorta aracısı, müşteriye, sunulan sigorta sözleşmesine ilişkin şu bilgileri vermelidir: (i) *Aracılığa konu edilen sözleşmeye ilişkin tavsiyenin objektif ve yeterli bir analize dayanıp dayanmadığı ya da (ii) Kendisinin, sigorta aracılığı faaliyeti yürütmek için münhasıran bir veya daha fazla sigorta şirketiyle sözleşme ilişkisi içerisinde bulunup bulunmadığı; Bulunması durumunda aracı, müşterinin talebi üzerine bu sigorta şirketlerinin isimlerini vermelidir ya da (iii) Kendisinin, sigorta aracılığı faaliyeti yürütmek için münhasıran bir veya daha fazla sigorta şirketiyle sözleşme ilişkisi içinde bulunmuyor ve tavsiyeleri objektif inceleme ve araştırmaya dayanmıyor ve fakat akdi bir yükümlülük söz konusu olmaksızın münhasıran bir ya da birkaç sigorta şirketinin sigorta işlemleri ile ilgili aracılık faaliyetinde bulunuyor ise, bu durumda aracı, müşteriden gelen talep doğrultusunda çalışabileceği ve çalıştığı sigorta şirketlerinin isimlerini açıklamak zorundadır.* Sadece müşterinin talebi üzerine bilginin sağlandığı yukarıdaki hallerde sigorta aracısı, bu bilgiyi isteme hakkı olduğu konusunda müşteriye bilgilen-

---

lülüğünü yerine getirmesi, ancak sigortacı tarafından bilgilendirilmesi halinde mümkündür. Sigorta acentesinin sözleşmenin akdinden sonra sigorta ettireni bilgilendirmekle yükümlü kılınmasını haklı gösteren bir sebep yoktur” (Bkz. **YAZICIOĞLU**, s. 176 vd.); **ÖZDAMAR**, Aydınlatma, s. 268; SSBY, m. 5/f.2.

⁹⁰ Anılan hükmün (c) ve (d) bendi ile paralel olacak şekilde aracının, sigortacı veya sigortacının bağlı olduğu şirket ile arasındaki ortaklık ilişkisinin mevcudiyeti, Türk hukukunda sigorta acenteleri bakımından 5684 s.lı SK m. 23/f.12; brokerler bakımından 5684 s.lı SK m. 21/f.2 hükmü gereği yasaklanmıştır (Bu hususta bkz. **YAZICIOĞLU**, s. 183, dn.184).

dirmelidir. (2) Eğer sigorta aracı, müşteriye makul bir analize dayalı tavsiyede bulunur ise, uygun ve yeterli bir analize ilişkin bu tavsiye, sigorta aracısının, piyasada mevcut bulunan çok sayıda sigorta sözleşmesini incelemesini gerektirmektedir. Böylece hangi sigorta sözleşmesinin müşterinin ihtiyaçlarını daha iyi karşılayabileceği ortaya çıkacaktır. (3) Her hangi bir sözleşme akdedilmeden önce, sigorta aracı müşteri tarafından sağlanan bilgi temel alınarak müşterinin talep ve ihtiyaçlarını tanımlamalı ve belirli bir sigorta ürünü hakkında müşteriye verilen tavsiyenin belli başlı gerekçelerini belirtmelidir. Bu detaylar, önerilen sözleşmenin karmaşıklığına göre değiştirilmeli, düzenlenmelidir. (5) Gerekli gördükleri hallerde üye devletler bilgilendirme koşulları hakkında daha katı hükümler getirebilirler. Her durumda bu hükümler, Avrupa Birliği Hukukuna uygun olmalıdır. Şeffaflık ilkesi çerçevesinde Avrupa Komisyonu, ulusal hükümlere ilişkin olarak elde ettiği bilgileri müşterilere ve sigorta aracılara bildirmekle yükümlüdür⁹¹. Yönerge ile tam anlamıyla uyumlu olmasa da sigorta aracılarının bilgilendirme yükümlülüğü ile ilgili olarak Türk Hukukunda gerek 6102 sayılı TTK'nun "**Aydınlatma Yükümlülüğü**" başlıklı 1423. m.si⁹², gerekse 5684 s.lı SK'nun 11. m.sinin 3. f.sına⁹³ dayanılarak 28.10.2007 tarihinde kabul edilen "**Sigorta**

⁹¹ YAZICIOĞLU, s. 171 vd.; ŞENOCAK, s. 1061; KARAYAZGAN, s. 787; OKSAY/ÖZŞAR, s. 49 vd.

⁹² 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6102 s.lı TTK'nun 1423. m.sinin "**Aydınlatma Yükümlülüğü**" başlıklı hükme göre, (1) **Sigortacı ve acentesi**, sigorta sözleşmesinin kurulmasından önce, gerekli inceleme süresi de tanınmak şartıyla kurulacak sigorta sözleşmesine ilişkin tüm bilgileri, sigortalının haklarını, sigortalının özel olarak dikkat etmesi gereken hükümleri, gelişmelere bağlı bildirim yükümlülüklerini sigorta ettirene yazılı olarak bildirir. Ayrıca, poliçeden bağımsız olarak sözleşme süresince sigorta ilişkisi bakımından önemli sayılabilecek olayları ve gelişmeleri sigortalıya yazılı olarak açıklar. (2) Aydınlatma açıklamasının verilmesi hâlinde, sigorta ettiren, sözleşmenin yapılmasına on dört gün içinde itiraz etmemişse, sözleşme poliçede yazılı şartlarla yapılmış olur. Aydınlatma açıklamasının verildiğinin ispatı sigortacıya aittir. (3) Hazine Müsteşarlığı, çeşitli ülkelerin ve özellikle Avrupa Birliğinin düzenlemelerini dikkate alarak, tüketiciyi aydınlatma açıklamasının şeklini ve içeriğini belirler (<http://www.kgm.adalet.gov.tr/Tasariasamaları/Kanunlasan/2011Yili/kanmetni/6102sk.pdf>) (e.t.22.04.2013).

⁹³ 5684 s.lı SK'nun 11. m.sinin 3.f.sına göre, "**Sigorta şirketleri ve sigorta acenteleri tarafından, gerek sözleşmenin kurulması gerekse sözleşmenin devamı sırasında sigorta ettiren, lehdar ve sigortalıya yapılacak bilgilendirmeye ilişkin hususlar**

Sözleşmelerinde Bilgilendirmeye İlişkin Yönetmelik⁹⁴ yürürlüktedir. 5684 s. lı SK'nunda ise, doğrudan tüm sigorta aracılarının bilgilendirme yükümlülüğüne dair bir hükme rastlanmamıştır. SSBY'nin amacı ise, belli bir sigorta ilişkisine girmek isteyen kişilerin, gerek sözleşmenin müzakeresi gerekse kurulması sırasında⁹⁵ sözleşmenin konusu, teminatları ve diğer özellikleri hakkında oluşabilecek bilgi eksikliklerinin giderilmesi ile sözleşmenin devamı sırasında ortaya çıkabilecek ve sözleşmenin işleyişi ile ilgili olarak sigorta ettireni, sigortalı veya lehdarı etkileyebilecek nitelikteki değişiklik ve gelişmelerden ilgililerin haberdar edilebilmesini teminen sigortacı tarafından yerine getirilmesi gereken görev ve yükümlülükler dair usul ve esasları düzenlemektir. Bilindiği üzere, sigorta aracıları, sigorta sözleşmelerinin kurulmasında büyük rol

---

yönetmelikle düzenlenir". (<http://www.tsrbs.org.tr/sayfa/sigortacilik-kanunu>) (e.t.22.04.2013).

⁹⁴ Yönergenin 12.m.sinin 1-3 bentlerinin, reasürans sözleşmesi ile büyük rizikoların sigortalanması hakkındaki sözleşmelere ilişkin sigorta aracılığına uygulanmayacağı öngörülmüş ise de (m.12/b. 4), SSBY'nin uygulama alanı ise bu şekilde sınırlandırılmamıştır. Yönetmeliğin 9.m.sinin 5.f.sına göre, Hazine Müsteşarlığı, bazı sigorta branşlarını veya riziko türlerini ya da sigorta sözleşmelerini bilgilendirme yükümlülüğü kapsamı dışında tutmaya yetkili kılınmıştır (Bkz. YAZICIOĞLU, s. 175).

⁹⁵ Hazine Müsteşarlığı tarafından çıkarılan 06.11.2007 tarihli "*Sözleşme Öncesi Bilgilendirme Yükümlülüğünün Kapsamına İlişkin 2007/18 sayılı Genelge*"de zorunlu sigortalar ile devlet destekli sigortalar, SSBY'nin sözleşme öncesinde öngörülen bilgilendirme yükümlülüğüne ilişkin hükümlerinin uygulama kapsamı dışında tutulmuş idi. Ancak 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6102 sayılı TTK'nun "Aydınlatma Yükümlülüğü" başlıklı 1423. m.sine göre, sigortacı ve acentesinin sözleşme öncesi bilgilendirme yükümlülüğünün kapsamının herhangi bir sigorta branşı, riziko türü veya sigorta sözleşmesi bakımından sınırlandırılmadığı tespit edilmiştir. Bu sebeple Kanunun emredici hükmünün tüm sigorta branşları, riziko türleri veya sigorta sözleşmeleri hakkında uygulanması gereği ortaya çıkmıştır. Bu durum Müsteşarlık tarafından dikkate alınarak Hazine Müsteşarlığının 03.07.2012 tarihli "*Sözleşme Öncesi Bilgilendirme Yükümlülüğünün Kapsamına İlişkin 2007/18 sayılı Genelgenin Yürürlükten Kaldırılmasına İlişkin 2012/8 sayılı Genelgesi*" çıkarılmış, 2007/18 sayılı Genelgenin uygulamasına son verilmiştir. Bkz. <http://www.tsrbs.org.tr/sites/default/files/documents/2012-8.pdf> (e.t.29.04.2013); Yürürlükten kaldırılan 2007/18 sayılı Genelge hakkındaki görüş için KUBİLAY, Zorunlu Mesleki Sorumluluk Sigortası, s. 225.

oyynamakta, aracilar ile muhatap olan müşteriler, sözleşmenin kurulmasından önce ihtiyaç duydukları bilgileri araçlardan öğrenebilmektedir. Ancak öncelikle belirtmek gerekir ki, bilgi verme yükümlülüğü, hem 6102 s.lı TTK’unda⁹⁶ hem de anılan yönetmelik ile tüm sigorta aracıları esas alınarak düzenlenmemiş, bu sebeple Yönerge ile tam anlamıyla paralel bir düzenleme oluşturulmadığı görülmüştür. Zira, Yönetmeliğe göre, esas itibari ile sigortacı için öngörülen yükümlülükler, sözleşme kurulmadan önce veya sözleşmenin müzakeresi yahut devamı sırasında (12. ve 13. madde hükümleri hariç olmak üzere⁹⁷) (*sadece*) **sigortacının acenteleri için de** geçerlidir(m.6). Bu hükmü, sorumluluğun doğrudan acenteye ait olduğu şeklinde anlamamak gerekir. Nitekim, bilgi verme yükümlülüğü sigortacıya aittir. Acente, sigortacı adına bu yükümlülüğün sözleşmenin kurulmasından önce yerine getirilmesinde yardımcı olmaktadır, dolayısıyla sigortacının yardımcısı niteliğindedir. Bu sebeple eksik veya hatalı bilgilendirmenin sigorta acentesi tarafından yapıldığı gerekçeyle sigortacı sorumluluktan kurtulamaz. Acentenin yükümlülüklerini kusurlu olarak ihlal etmesi halinde, sigortacı bundan doğacak müsbet zararı gidermekle yükümlüdür. Var ise, sigorta ettirenin müterafik kusuru, bu sorumluluğu azaltır veya kaldırır. Ancak sigorta aracılarının danışmanlık yapma, tavsiye verme yükümlülüklerinin bulunduğu ve

⁹⁶ Bkz. Yukarıda dn. 88.

⁹⁷ “**Bilgi Talepleri ve Şikayetlerin Cevaplandırılması**”, m.12 (1) **Sigortacı**, sigorta ettiren veya sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayanlar tarafından yazılı veya elektronik iletişim araçlarıyla kendisine yöneltilen sigortaya ilişkin şikayetlerle, sözleşmeye bağlı olarak yapılacak ödemeler de dahil olmak üzere sözleşmeye ilişkin her türlü bilgi taleplerini, başvurunun kendisine ulaşmasından itibaren onbeş iş günü içinde cevaplandırmak zorundadır. (2) Sigortacı, birinci fıkradaki yükümlülükleri yerine getirebilmek amacıyla asgari iki kişiden oluşan, şikayet ve bilgi taleplerini değerlendirip sonuçlandırmakla görevli bir şikayet birimi kurar. Söz konusu şikayet birimi, sigortacıya ulaşan tüm şikayetlere ilişkin kayıt ve istatistikleri tutar ve üçer aylık dönemler itibarıyla, Müsteşarlıkça tespit edilecek usul ve esaslara uygun olarak, Müsteşarlığa rapor gönderir. “**İnternet Sitesi Kurma Zorunluluğu**”, m.13 (1) Sigorta ettiren, sigortalı ve lehdarların, sigortacılığa ve mevzuata ilişkin gelişmelerden sürekli olarak bilgilendirilmelerini teminen sigortacı, gerekli bilgi işlem altyapısı çalışmalarını yapmak ve bu çerçevede Müsteşarlıkça belirlenecek şartları yerine getirmek üzere idari ve teknik tedbirleri almakla yükümlüdür.

bunu hiç veya gereği gibi yerine getirmedikleri takdirde sigortacıya karşı sorumlu olduklarını kabul etmek gerekir⁹⁸.

Yönerge ile getirilen düzenleme sigorta brokerlerinin de bilgilendirme ile yükümlü kılınmasını gerektirmesine rağmen SSBY’nde “Broker” anılmamıştır⁹⁹. Ancak her ne kadar SSBY kapsamında brokerlere yer verilmemiş olsa da bu yükümlülüğün varlığını ifade etmesi bakımından SRBYnin 16. m.si¹⁰⁰ dikkate alınmalıdır¹⁰¹.

⁹⁸ ÖZDAMAR, Aydınlatma, s. 265-266; YAZICIOĞLU, s. 31, s. 174; ÇEKER, s. 58 vd.; KENDER, s. 119; ŞENOCAK, s. 1063.

⁹⁹ SSBY’nin 2.m.sine göre, söz konusu yönetmelik TTK ve özel sigortacılık mevzuatı kapsamında risk üstlenen tüm kurum ve kuruluşlar ile acenteleri kapsamaktadır. Ayrıca bkz. YAZICIOĞLU, s. 174 vd.; KARAYAZGAN, s. 791 vd.

¹⁰⁰ 5684 s.lı SK’nun 16. m.sine göre, “**Brokerler, mevzuata ve temsil ettiği müşteriler tarafından kendilerine verilen talimatlara uygun hareket etmek, bu müşterilerin hak ve menfaatlerini korumak, sigortacılık icaplarına uymak ve görevlerini iyi niyet ve dürüstlikle yürütmek, doğru bilgi vermek ve tazminat ödemelerinde taraflara yardımcı olmakla yükümlüdür**”.

¹⁰¹ Bununla birlikte 5684 s.lı SK’nun “İyi niyet” başlıklı 32. m.si de, broker dahil tüm sigorta aracılarının doğru bilgilendirme yükümlülüğünün varlığını yansıtan bir hüküm olarak değerlendirilebilir. Zira, öncelikle maddede anılan “aracı” ifadesinin hem sigorta acentelerini hem de brokerleri kapsadığı 5684 s.lı SK gereği açıktır. Hükme göre ise, “**Sigorta şirketleri ve aracılar, her çeşit broşür, izahname ve diğer belgeler ile ilan ve reklamlarını, taahhütleriyle sigortalıya sağlayacakları hak ve menfaatlerin sınır ve kapsamı dışında bir anlayışa neden olacak şekilde düzenleyemez ve kişi ve kuruluşlara gerçeğe aykırı, yanıltıcı, aldatıcı ve haksız rekabete yol açan beyanda bulunamaz. Bu hükme aykırılığın tespiti halinde durum, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun uyarınca faaliyet gösteren Reklam Kuruluna bildirilir. Sigorta şirketleri, reasürans şirketleri, aracılar ve sigorta eksperleri, sigortalıların hak ve menfaatlerini tehlikeye sokabilecek hareketlerden kaçınmak, mevzuat ve işletme planı esaslarına uygun faaliyette bulunmak, sigortacılığın icaplarına ve iyiniyet kurallarına uygun hareket etmek zorundadır. Sigorta şirketleri, iyiniyet kurallarına aykırı olarak sigorta tazminatının ödenmesini geciktiremez. Müsteşarlık, sigorta şirketleri, reasürans şirketleri, aracılar ve sigorta eksperlerinin yukarıda sayılan kurallara uymalarını sağlamak üzere gerekli her türlü tedbiri almaya yetkilidir**” Bu hükme aykırı hareket edilmesi halinde, 5684 s.lı SK’nun 35. m.sinin 27. f.sı uyarınca adli para cezası uygulanır. Hükme göre, “**Bu Kanunun 32 nci m.sinin ikinci f.sına aykırı davranışlar ile üçüncü f.sına aykırı olarak iyi niyet kurallarını ihlâl edici şekilde sigorta tazminatı ödemesini geciktirenler üç yüz günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır**” (SK m. 35/f.27).

Konuyla ilgili Hazine Müsteşarlığının 2008/7 s.lı Genelgesi¹⁰²ne göre ise, sigortacı ile sigorta sözleşmesi yapmak isteyen kişiyi bir araya getiren broker, temsil yetkisine sahip olup genellikle sözleşme de yapabildiğinden Bilgilendirme Formunun brokere verilmesi, sözleşme öncesi aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmiş sayılması için yeterli kabul edilmektedir. Aydınlatma yükümlülüğünü temsil yetkisine sahip brokere karşı ifa etmek, sigortacıyı sorumluluktan kurtaracaktır. Müvekkili adına akit yapma yetkisine sahip olan brokerin, sigortacı tarafından mezkur yönetmelik kapsamında bilgilendirilmesi, sözleşmenin karşı tarafının da bilgilendirilmesi anlamına gelecektir. Ancak, hukuki açıdan her temsilcinin müvekkili adına akit yapma yetkisine sahip olduğunu söylemek her zaman mümkün değildir. Bu çerçevede, brokerlerin yer aldığı bir sözleşme ilişkisinde bilgilendirme yükümlülüğünün tesbiti, sigorta ettireni temsilen hareket eden brokerin müvekkili adına akit yapma yetkisine sahip olup olmadığı hususuna göre değerlendirilecektir. Aksi halde, sigortacının, ayrıca sigorta ettiren ile gerekirse sigortadan menfaat sağlayacak diğer kişileri de bilgilendirmesi ya da brokere yapılan bilgilendirmenin bir şekilde sigorta ettirene ve ilgili diğer kişilere de iletildiğini ispat etmesi gerekir¹⁰³. SSBY'ne göre, sigortacının veya sigorta acentesinin bilgilendirme yükümlülüğü, sigorta ettirene ve sigorta sözleşmesine taraf olmak isteyen kişilere karşı *sözlü* ve *yazılı* şekilde yerine getirilir. Bilgilendirmenin *yazılı* olarak yapılması *esastır*. Ancak, telefon, çağrı merkezi, internet ve benzeri iletişim araçları kullanılarak uzaktan pazarlama yöntemleriyle yapılan sigorta sözleşmelerinde olduğu gibi, sözleşme taraflarının fizikî olarak karşı karşıya gelmesinin ve işin gereği olarak yazılı bilgilendirme yapılmasının söz konusu olmadığı hâllerde, yazılı bilgilendirme şartı aranmayabilir. Ancak, sigortacı ve sigorta acentesi asgari bilgilendirmenin yapıldığını ispatla yükümlüdür. Bu kapsamda yer alan işlemlerin niteliği ile yapılacak bilgilendirmenin şekline ilişkin usul

¹⁰² Bkz. 2008/7 s.lı Genelge (<http://www.sab.org.tr/hazine-mustesarligindan-2008-7-sayili-bilgilendirme-yonetmeli-gengelgesi.html>) (e.t.22.04.2013).

¹⁰³ Bu hususta bkz. **ÖZDAMAR**, Aydınlatma, s.266; **ÖZDAMAR**, Broker, s. 532-533; **YAZICIOĞLU**, s. 189.

ve esaslar Müsteşarlıkça belirlenir (SSBY m. 5/f.1). Yönergenin 12. m.si, sigorta aracısının sözleşme yapmak isteyen müşterinin kişisel ihtiyaçlarını tespit edip, uygun sigorta poliçesini alabilmesi için gerekli danışmanlık ve yol gösterme faaliyetinde bulunması ihtiyacını dikkate almaktadır. Örneğin, aracılığa konu edilen sözleşmeye ilişkin verilen tavsiyenin objektif ve yeterli bir analize dayanıp dayanmadığı, müşterinin talep ve ihtiyaçlarını tanımladıktan sonra belirli bir sigorta ürünü hakkında verdiği tavsiyenin belli başlı gerekçeleri aracı tarafından açıklanmalıdır. Yönergenin bu hükmü ile uyumlu olarak Türk Hukuku bakımından SSBY'nde sigortacı veya sigorta acentesinin, dürüstlük ilkeleri çerçevesinde; sözleşmenin müzakeresi, kurulması ve devamı sırasında sigorta ettirene, sigortayla ilgili teknik konularda yardımcı olmak, yapılacak veya yapılmış sigortacılık işleminin özellikleri ve sözleşmeye konu sigorta teminatı ile sigortanın işleyişi hakkında gerekli her türlü bilgiyi sözlü ve yazılı olarak sağlamak ve sigorta ettireni yanıltıcı her türlü hâl ve davranıştan kaçınmak ile yükümlü olmalarından söz edilerek sigorta acentesinin danışman ve yol gösterici olma özelliği ortaya konulmuştur (SSBY m. 5/f.3)¹⁰⁴.

Sigortacı veya sigorta acentesi, sigorta sözleşmesinin kurulmasından önceki müzakere safhasında sözleşmeye taraf olmak isteyen kişilere Bilgilendirme Formunun bir suretini verir (SSBY m. 8/f. 1)¹⁰⁵. Yönergede öngörülen içerikten farklı olarak Türk sigorta hukukunda bilgilendirme formu (halihazırda mevcut bulunmayan sigorta türleri için), sırasıyla 1. *Sigortacı ile acenteye ilişkin unvan ve iletişim bilgilerini*, 2. *Akdedilecek sözleşmeye ilişkin genel uyarıları*, 3. *Sözleşme ile verilen teminatları*, 4. *Sigorta teminatının istisnaları ile her bir sigorta türü için teminat kapsamı dışında olup da, poliçede ayrıca belirtilmesi kaydıyla ek sözleşme ile teminat kapsamına alınabilecek kıymetleri, rizikoları veya sözleşmeye eklenebilecek özel hükümler ve klozlara ilişkin bilgileri*, 5. *Tazminata ilişkin genel bilgiler ile tazminat ödeme kurallarını*, 6. *Şikayet ve bilgi talepleri ile tahkim üyeliğine ilişkin bilgilerden ibaret asgari içeriğe sahiptir. Müsteşarlık, bilgilendirme formlarının kapsam ve içeriğini*

¹⁰⁴ YAZICIOĞLU, s. 175 vd.; OKSAY/ÖZŞAR, s. 49 vd.

¹⁰⁵ ÖZDAMAR, Aydınlatma, s.268.

değiştirmeye yetkilidir. Bilgilendirme formunun ilgili bölümleri sigortacı veya sigorta acentesi tarafından gerçeğe ve mevzuata uygun şekilde doldurulur. Sigortacının bilgilendirme yükümlülüğünü mevzuata ve usulüne göre ifa etmiş sayılabilmesi için sözlü veya yazılı olarak sağlanan bilgilerin eksik, yanlış veya yanıltıcı olmaması gerekir (SSBY m.9/f.1,3). Sigorta sözleşmesinin müzakeresi, kurulması ve devamı sırasında, bilgilendirme yükümlülüğü gereği gibi yerine getirilmemiş veya sigortacı hakkında yanıltıcı bilgi verilmiş ya da bu Yönetmeliğin 8 inci m.sinde düzenlenen Bilgilendirme Formu gereği gibi teslim edilmemiş yahut bilgilendirme Formunda yer alan bilgiler gerçeğe aykırı şekilde düzenlenmiş ve bu hâllerden herhangi biri sigorta ettirenin kararına etkili olmuş ise, sigorta ettiren sigorta sözleşmesini feshedebileceği gibi, varsa uğradığı zararın tazminini de talep edebilir (SSBY m.7).

b. Bilgilendirmenin Şekli (m. 13)

Yönergenin 13. m.sine göre, "Yönergenin 12. m.sine uygun olarak müşterilere sağlanan tüm bilgiler aşağıdaki biçimde iletilmek zorundadır: (a) Müşterinin kolayca ulaşabileceği kağıt üzerinde veya dayanıklı bir vasıta ile, (b) Müşterinin rahatlıkla anlayabileceği açık ve doğru bir şekilde, (c) Taahhüdün verileceği üye devletin resmi dilinde veya tarafların üzerinde anlaştıkları diğer bir dilde. Verilecek bilgi, müşterinin talebi halinde veya sigorta teminatının(tazminatın) derhal verilmesi gereken hallerde sözlü de verilebilir. Bu durumlarda, bilgi, sigorta sözleşmesinin tamamlanmasının ardından birinci bende uygun olarak derhal müşteriye sağlanmalıdır. Telefon ile satış halinde, müşteriye verilecek ön bilgi, tüketiciye verilen finansal hizmetlerin uzaktan pazarlanmasına uygulanan Birlik kuralları ile uyumlu olmalıdır. Verilmesi gereken bilgiler, sözleşmenin kurulmasının hemen ardından müşteriye sağlanmalıdır"¹⁰⁶. Konu Türk Hukukunda "**Bilgilendirmenin Şekli**" başlığını taşıyan SSBY'nin 11.m.sinde düzenlenmiştir¹⁰⁷. Hükme göre, "*Sigortacı, sözleşmenin yürürlükte olduğu süre*

¹⁰⁶ KARAYAZGAN, s. 788; OKSAY/ÖZŞAR, s. 51.

¹⁰⁷ SSBY'nin 6. m.sinin 1.f.sı göre, ilgili maddede anılan bilgilendirmenin şekli için sigortacı hakkında getirilen yükümlülüklerin, broker bakımından değil, sadece sigorta acentesi için geçerli olduğu hususu hak. bkz. yuk. II-B-11-a.

içindeki bildirim yükümlülüğünü **taahhütlü mektup, faks, telgraf, elektronik posta, güvenli elektronik imza veya Müsteşarlıkça uygun görülen benzeri araçlarla** yerine getirir (m.11/f.1). Sigortacının, çağrı merkezi veya telefon aracılığıyla yapacağı bilgilendirme, görüşmenin man-yetik veya dijital ortamda kayıt altına alınmış olması ve bu durumun da sigortacı tarafından ispat edilmesi hâlinde gereği gibi yerine getirilmiş sayılır (m.11/f.2). Bildirim yükümlülüğünün bu maddede yazılı şekillerde yerine getirilebilmesinin mümkün bulunmadığının tespiti hâlinde, gerekli bildirimler, Müsteşarlığın uygun görüşü alınarak ve Müsteşarlıkça uygun görülecek usulde **basın ve yayın kuruluşları yoluyla** da yapılabilir (m.11/f.3).

III- 2002/92/EC SAYILI YÖNERGENİN DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA AVRUPA BİRLİĞİ'NDE YAŞANAN GÜNCEL GELİŞMELER

A. Mevcut Yönergenin Uygulanma Süreci Hakkında Genel Değerlendirme

Sigorta araçları sigorta ürünlerinin dağıtımını ve pazarlanması sürecinde önemli bir rol üstlenmektedirler. 9 Aralık 2002'de kabul edilen Sigorta Aracılığına İlişkin 2002/92 EC s.lı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Yönergesi, sigorta araçlarının mesleki yeterlilik düzeylerinin artmasının sağlanması, hizmet ve yerleşme serbestisi kapsamında sınır ötesi aracılık faaliyetinde bulunabilmeleri ve tüketici, bir diğer deyişle sigorta ettirenlerin haklarının yüksek düzeyde korunması ile ilgili birbiri ile tutarlı ve uyumlu kuralların oluşturulması amacıyla hazırlanmıştır. 15 Ocak 2005 tarihine kadar üye devletlerin yönerge hükümlerinin kendi ülke hukuklarına uyumlu hale getirilmesi kararlaştırılmıştır. Anılan Yönerge ile esas olarak tüketicinin yüksek düzeyde korunmasını amaçlanmıştır¹⁰⁸. Zira, tüm finansal sektörlerde etkin tüketici korumasının sağlanması ihtiyacı özellikle ekonomik kriz dolayısıyla kendini göstermiştir. Bu

¹⁰⁸ Bu hususta detaylı bilgi için bkz. http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2010/insurance-mediation/consultation-document_en.pdf (e.t.23.04.2013); OKSAY/ÖZŞAR, s. 35; ŞENOCAK, s.1055.

ihtiyacın giderilmesinin ise ancak tüketiciler ile doğrudan ilişki içinde olan finansal hizmet sağlayıcıları ve yetkililerinin eksiksiz denetimi ve haklarında yapılacak uygun bir yasal düzenleme ile mümkün olabileceği düşünülmektedir. Ancak 2005 yılına kadar gerçekleştirilen üye devletlerin iç hukuklarını Yönergeye uyumlu hale getirme süreci içinde görülmüştür ki, 27 üye devlet Yönerge hükümlerini büyük oranda farklı şekilde uygulamıştır. Yönerge hükümlerinin belirli bir kısmının, değişikliğe ihtiyacı olduğu ortaya çıktığı gibi, mevcut hükümlerin de belirsizlik içerdiği görülmüştür¹⁰⁹.

Esas olarak Yönerge, sigorta araçlarının kendi aralarında yüksek düzeyde profesyonellik ve yetkinliğe sahip olmalarını amaçlayan yasal bir çerçeve kurmuştur. Sigorta araçlarının tescili için oluşturulan merkezi kayıt sistemi, mesleki yeterliliğin ispatı için uygun bir mekanizma sağladığı gibi, bu mekanizma araçların sınır aşan faaliyetlerini yerleşme ve hizmet serbestisi yoluyla kolaylaştıran bir etkiye sahiptir. Mevcut Yönergeye göre, sigorta araçları her hangi bir sigorta sözleşmesi kurulmadan, yenilenmeden veya değiştirilmeden önce tüketicilere kapsamlı bir bilgilendirme yapmakla yükümlü olduğu gibi, şikayet prosedürlerinin etkin bir şekilde işletilmesi yetkili kurumlar veya bu amaçla kurulmuş kuruluşlar tarafından organize edilmelidir. Ayrıca Yönerge yoluyla üye devletler uyumsuzlukların mahkeme dışında çözümü yöntemi ile tanıştırılmıştır. Ancak Komisyonun 2005 yılında başlattığı ve Yönergenin uygulanması hakkında gerçekleştirdiği kontrol ve gözden geçirme faaliyeti sonunda görülmüştür ki, Yönerge ile amaçlananın aksine tüketici koruması üye ülkelerde ancak asgari düzeyde gerçekleşmiştir. Ayrıca üye devletlerin yönergeyi kendi iç hukuklarına uyumlaştırma sürecinde oluşturdukları yasal düzenlemelerinde bir gelişigüzellik belirmiştir. Bu ise sigorta aracılığı faaliyetlerinde belirgin boşluk ve tutarsızlıkları ortaya çıkarmıştır¹¹⁰.

¹⁰⁹ Bu hususta detaylı bilgi için bkz. http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-12-516_en.htm?locale=en (e.t.23.04.2013).

¹¹⁰ Bu hususta detaylı bilgi için bkz. http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2010/insurance-mediation/consultation-document_en.pdf (e.t.23.04.2013); OKSAY/ÖZŞAR, s. 35; ŞENOCAK, s.1055.

Yönergenin uygulanması sırasında karşılaşılan temel problemlerden ilki, tüketicilerin çoğunlukla risk, masraflar ve sigorta ürünlerinin özellikleri konusunda yetersiz bilgiye sahip olmalarıdır. Komisyon tarafından sektörler arasındaki uyumsuzluğun varlığı tespit edilmiş, ortak standartların oluşturulması gerektiği öne sürülmüştür. Kapsamının sınırlı oluşu da yönerge hakkında getirilen önemli eleştirilerden biridir. Özellikle yönergenin doğrudan satışı düzenlemediği, -bir diğer deyişle, sigorta aracılığı devreye girmeden sigorta şirketleri tarafından doğrudan gerçekleştirilen satış- dolayısıyla sigorta satışı ile ilgili tüm aktörlerin eşit şartlara sahip olduğu bir alanın yokluğu göze çarpmıştır. Bu bakımdan sigorta sektöründe rekabeti geliştirmek ve sektörler arasında eşit şartlar oluşturmak, avrupalı tüketicilerin ihtiyaçlarına en uygun olacak sigorta ürünleri hakkında kendilerine daha iyi tavsiyelerde bulunulmasının sağlanması, sigorta ürünlerini satan kimselerin statüsü ve kazançları hakkında daha açık bilgilendirme yapılması, daha az külfetli kuralların getirilmesi ihtiyacı yönergede değişiklik yapılmasını gerektiren ve özellikle ekonomiyi ilgilendiren temel nedenlerdir¹¹¹.

Avrupa Komisyonu 26.10.2010 tarihinde 2002/92/EC s.lı Yönergenin değiştirilmesi hakkında bir istişare belgesi yayımlamış, üye devletler ile ilgili tüm tarafları 28.02.2011 tarihine kadar görüşlerini bildirmesi için davet etmiştir. İstişare belgesinin amacı, Yönergenin mevcut işlevi ve kendisinde yapılması muhtemel değişiklikler hakkında ilgilileri görüş bildirmeye davet etmek ve verilecek cevapların Komisyonun resmi bir değişiklik önerisi hazırlaması için yol gösterici olmasını sağlamaktır. Yönergenin değişikliği hakkında yapılan yorumlardan anlaşılmıştır ki, katılımcıların çoğunluğunun görüşü Yönergenin değiştirilmesi yönündedir. Özellikle bir kısım katılımcılar tarafından sigortalıların/tüketicilerin korunması ihtiyacının önemine geniş yer verilmiştir. Avrupa Komisyonu katılımcılardan toplam 125 cevap almış olup, sözü edilen bu katılımcıları;

¹¹¹ Bu hususta detaylı bilgi için bkz. http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-12-516_en.htm?locale=en; http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2010/insurance-mediation/consultation-document_en.pdf (e.t.23.04.2013).

bankacılık sektörü, kamu kurumları, sigortacılık endüstrisi ve araçlar, tüketici grupları ve diğerleri (ticaret birlikleri, araba kiralama firmaları, finansman danışmanları, hukuk firmaları, danışmanlıklar, ticaret odaları, bireyler) olmak üzere 6 grup halinde kategorize etmek mümkündür¹¹².

B. Yönergede Değişiklik Yapılması İhtiyacını Doğuran Temel Problemler

Yönergede değişiklik yapılmasını gerektiren temel problemler sırasıyla aşağıdaki gibi tespit edilmiştir¹¹³:

1. Müşterilere Yetersiz Nitelikte Bilgi Verilmesi

Müşterilere verilen bilgilerin önemli ölçüde sigorta ürünlerine ve üye ülkelerde uygulanan hukuki düzenlemelere bağlı olarak çeşitli şekillerde farklılaştığı görülmektedir. Bu, Yönergeyi uyumlaştırma çabalarının asgari düzeyde gerçekleşmesinden kaynaklandığı gibi, mevcut ulusal sigorta pazarlarının bölünmüşlüğü de bunun diğer bir sebebidir. Verilen bilgiler genellikle, yoğun, anlaşılması zor, tasnif edilmesi güçtür. Ayrıca sigorta aracılığı faaliyeti sırasında müşterilerin hakları hakkında tam olarak bilgilendirilmemesi, verilen tavsiyenin yetersiz olduğunu gösterdiği gibi, tüketicinin zararına yanlış satışların gerçekleşmesine ve muhtemel bir tahkim sürecine de sebep olabilmektedir. Bununla birlikte üçüncü kuşak sigorta yönergelerinin (Solvency II- Mali Yeterlilik Yönergesi), 2002/65/EC sayılı Finansal Hizmetlerin Mesafeli Satışı Yönergesi, 2002/31/EC sayılı Elektronik Ticaret Yönergesinin birbirinden farklı kapsam ve amaçları içermesi sebebiyle sözleşme öncesi bilgilendirme aşamasında birbiri ile çelişen şartları içerdiği de Yönergede yapılacak değişiklik sırasında ayrıca dikkate alınmalıdır. Zira, anılan durum, uygulamada

---

¹¹² Bu hususta detaylı bilgi için bkz. http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2010/insurance-mediation/summary_of_responses_en.pdf. (e.t.23.04.2013).

¹¹³ Bu başlık altındaki içerik hakkında bkz. http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2010/insurance-mediation/consultation-document_en.pdf (e.t.23.04.2013).

belirsizliğe, yetkili ulusal makamların, sigorta aracılarının, sigorta şirketlerinin ve müşterinin üstündeki idari yükünün artmasına yol açabilir.

2. Menfaat Uyuşmazlıkları ve Şeffaflık

Yönergenin menfaat uyuşmazlıkları ve şeffaflık ilkeleri ile ilgili mevcut anlatım biçimi açık olmayıp, karışıklığa sürükleyebilecek bir karmaşıklığa sahiptir. Müşterilerin yanlış yönlendirilmesinin önüne geçebilmek için menfaat uyuşmazlıkları hakkında etkili kurallar oluşturulmalıdır. Menfaat uyuşmazlığı, broker ile sigorta şirketi arasında doğabileceği gibi, broker ile varlık yöneticisi gibi üçüncü kişi arasında da çıkabilir. Bu tür uyuşmazlıklar müşteriye verilen tavsiyenin objektifliğini tehlikeye atabilir. Ayrıca anılan kişilerin tavsiyede bulunma ve diğer kişisel hizmetler ile ilgili olduğu gerçeği düşünüldüğünde, bu menfaat uyuşmazlıkları, poliçe sahiplerinin kendilerine uygun olmayan ve yüksek fiyatlı ürün almalarına yol açacak nitelikte olup, verilen hizmetin kalitesi üzerinde doğrudan etkiye sahiptir. Mevcut yönerge hükümlerinin ise, bu etkiyi ortadan kaldıracabilecek nitelikte olmadığı görülmektedir. Şeffaflık söz konusu olduğunda ise, yürürlükteki Yönerge ücret konusunda bir hüküm içermemektedir. Üye devletler bu sebeple sigorta ürünlerini satanlar hakkında kendi ücret şartlarını serbestçe belirlemektedir. Ekonomik krizin varlığı da daha detaylı bilgilendirme ve şeffaflık ihtiyacının altını çizen bir etkiye sahiptir. Üye devletlerin yasal düzenlemelerinin birbirinden farklı oluşu uygulama farklılıklarının ortaya çıkmasında önemli bir faktördür. Bazı üye devletler Yönerge kapsamındaki sigorta aracılığı konusunda ek koşullar getirirken, bazıları bu alanda bir düzenleme yapmamıştır. Nitekim Komisyon da diğer bir üye devlette kayıtlı olan bazı sigorta aracılarının faaliyetlerine başka üye devletler tarafından sınırlama getirildiğinin farkındadır. Bu bakımdan sigorta aracıları için tek Pazar henüz tam anlamıyla oluşturulamamıştır. Oysa ki, Avrupa Birliği'nde tek sigorta piyasasının gerçekleşmesi için sigorta aracılığı faaliyetinin eşit şartlarda yürütülmesi ihtiyacının varlığı kabul edilmelidir.

3. Yönergenin Kapsamı Hakkındaki Tanımın Yetersizliği ve Yol Açtığı Hukuki Belirsizlik

Mevcut Yönergenin uygulanması sırasında karşılaşılan problemlerin çoğu, Yönergenin kapsamı hakkında yapılan birbirine aykırı yorumlardan doğmaktadır. Faaliyet prensibi temelinde kurulan sigorta aracılığı kavramı tanımının, Yönergenin kapsamı ve ilgili tüm hükümler ile uyum sergilemediği görülmektedir. Daha da önemlisi, halen yürürlükteki Yönerge sigorta ürünlerini satan tüm katılımcılara eşit imkanlar sunmamaktadır. Çünkü sigorta şirketlerini ve çalışanlarını doğrudan kapsamı dışına bırakmıştır. Bunun sonucu olarak poliçe sahipleri sigorta ürününü doğrudan sigorta şirketinden satın aldığı daha az bilgilendirme ve korumaya sahip olabilmektedir.

4. Kulfetli Bildirim Sistemi

Mevcut Yönergenin sınır aşan sigorta aracılığını cesaretlendirmedeği tespit edilmiştir. Bu durum tüketicilerin yapmaları muhtemel seçimleri sınırlandırmaktadır. Dahası mevcut durum, sigorta pazarlarının rekabet edebilirliğini, üstlenilen idari yükü ve tüketicilerin masraflarını olumsuz yönde etkilemektedir. Komisyon da mevcut bildirim sisteminin ağır yük oluşturduğu kanaatindedir. Bu sebeple sigorta ve reasürans araçları için Tek Pazarın fonksiyonunu olumsuz yönde etkileyecek hususların önüne geçmek amacıyla gelişmiş imkanlar, modernizasyon ve şeffaflığın artması konusundaki öneriler Komisyon tarafından hoş karşılanmaktadır.

C. Genel Olarak Yönergede Yapılması Önerilen Değişiklikler Hakkında

Avrupa Komisyonu'nun yayınladığı istişare metninde ilgililere belirli sorular sorulmuştur. Bu sorulara verilen yanıtlara göre düzenlenecek yeni Yönerge yoluyla gerçekleştirilmesi hedeflenen değişiklikleri aşağıdaki şekilde özetlemek mümkündür:

Öncelikle istişare metnine yanıt verenler arasında sigorta araçları karşısında poliçe sahiplerinin Avrupa Birliği kapsamında koruma seviyesinin artırılması yönünde fikir birliğinin hakim olduğu görülmektedir. Varılan bu sonuç, tüketici organizasyonları, kamu

kurumları ve finansal danışmanlar tarafından paylaşılmaktadır. Sigorta endüstrisi ve sigorta araçları tüm Avrupa Birliği'nde tüketicileri koruma politikasında tutarsızlıkların olmaması hususunun altını çizmektedirler. Halen yürürlükte olan Yönergeye göre, sadece acenteler ve brokerler Yönergenin kapsamındadır. İstisare metnine cevap veren katılımcıların çoğunluğu, yönergenin kapsamının genişletilmesi konusunda hemfikirdir. Buna göre Yönerge, pazardaki tüm aktörleri- yan faaliyet olarak sigorta aracılığı yapanlar dahil- sigorta şirketleri, araba kiralama şirketlerini kapsamına almalıdır. Bazı katılımcılar Yönergenin kapsamının genişletilmesinin söz konusu pazarda farklı faaliyette bulunanlara ağır idari yükümlülük getirmemesi konusunun altını çizmiştir. Yönerge değiştirilmesi halinde doğrudan satıcılara (sigorta şirketleri) uygulanacaktır ve satış sonrası hizmet sağlayıcıları (hasar tespit görevlisi) da yeni Yönergenin kapsamında olacaktır¹¹⁴. Komisyon bu alanda yapılacak yeni düzenlemenin tüketici ve küçük ve orta ölçekli işletmelerin de dikkate alınarak hazırlanması gerektiği görüşündedir. Temel faaliyet konusu sigorta aracılığı olan küçük ve orta ölçekli işletmeler, mevcut Yönergenin kapsamında olmak ile birlikte yönergenin oluşturulacak yeni şekline göre, yan faaliyet olarak sigorta aracılığı hizmeti vermeleri halinde de Yönergenin kapsamına ve daha hafif koşullar ile dahil olacaklardır¹¹⁵.

Katılımcıların çoğunluğu, sigorta araçlarının sigorta şirketlerinde belirli bir oranda ortaklığa sahip olup olmadıkları veya bu şirketlerden herhangi bir teşvik ya da prim alıp almadıklarını açıklamakla yükümlü olmaları gerektiğine dair ihtiyacın varlığı hususundaki görüşlerini dile getirmiştir. Ayrıca idari masraflar konusunda şeffaflığın sağlanmasını tercih ettiklerini beyan etmişlerdir. Bu konuda mevcut Yönergenin yetersiz olduğunu ve sözleşme öncesi aşamada bu konuda daha çok bilgi verilmesi gerektiğini belirtmiş-

¹¹⁴ Bu hususta detaylı bilgi için bkz. http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2010/insurance-mediation/summary_of_responses_en.pdf (e.t.24.04.2013).

¹¹⁵ Bu hususta detaylı bilgi için bkz. http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-12-516_en.htm?locale=en; http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2010/insurance-mediation/consultation-document_en.pdf (e.t.24.04.2013).

lerdir. Yeni Yönerge ile araçların mesleki bilgi ve yeterlilik konusunda ortak kabul şartlarının oluşturulması istenmektedir. Bu konuda iki ana görüş geliştirilmiştir. İlki, sigorta araçlarının mesleki yeterlilikleri konusunda yeni düzenlemeler yapılmasına ihtiyaç olmadığı yönündedir. İkincisi ise, daha yüksek düzeyde tüketici korunması sağlanması amacıyla Avrupa Birliği bünyesinde mesleki yeterlilik seviyesinin artırılmasını önermektedir. İkinci görüşe destek olanların bir kısmı, mesleki yeterlilik seviyesinin yükseltilmesinin sigorta aracı tarafından satılan ürüne bağlı olarak düzenlenmesi gerektiğini ileri sürmektedir. Cevap verenlerin bir kısmına göre ise, mesleki yeterlilik düzeyi, elde edilmesi istenen sonuca yönelik olmalıdır. Yönerge hükümlerini ihlali ile ilgili olarak etkili, uygun ve caydırıcı idari yaptırımların üye devletler bilgilendirilmek suretiyle yetkili makamlar tarafından uygulanması konusu da yeni Yönergede dikkate alınması istenen noktalardandır. Yönerge için hazırlanan değişiklik metninde, muhtemel müşteri ile sigorta ürünü satıcısı arasındaki menfaat uyumsuzluklarının çözümü hakkında çeşitli reformlar önerilmektedir. Müşterilerin sigorta ürünü satan kimsenin statüsü hakkında bilgilendirmeye ihtiyacı vardır. Bu yüzden örneğin, bir satış elemanı, satış sırasında iş kartını ibraz ederek satış sırasında üstlendiği statüsünü (acente, broker) gösterecektir. Satıcı kazancının türünü (ücret, komisyon ya da maaş) ve yapısını (müşteri ya da şirket tarafından doğrudan finanse edilip edilmediği), gelirinin hangi hizmet kapsamında olduğunu açıklamak durumunda kalacaktır. Tüketiciler, Yönerge ile getirilmesi hedeflenen değişiklikten özellikle yönergenin kapsamı bakımından yararlanacaklardır, zira sigorta tercihinde hangi kanaldan yararlanırlarsa yararlanırlar Yönergenin koruma kapsamında olacaklardır. Özellikle uyumlu ve geliştirilmiş tavsiye standartların getirilmesi yoluyla, tüketiciler teklifleri kolay bir biçimde, hatta farklı kanallardan gelen teklifleri karşılaştırma yeteneğini kazanmak suretiyle dahi değerlendirebileceklerdir. Sonuç olarak tüketiciler teklifleri karşılaştırma eğiliminde olacakları gibi, kendi ihtiyaçlarına en uygun ürünlere ulaşma fırsatına sahip olacaklardır. Bu durum tüketicinin ödeyeceği masrafların da azalmasını sağlayacaktır. Yönergenin değiştirilmesi halinde Avrupa sigorta sektörü daha büyük sınır ötesi satış imkanlarını içeren genişletilmiş iş

imkanlarından ve tüketicilerden elde edeceği yüksek düzeyde güvenden yararlanacaktır. Sınır aşan işlemlerin düşük masraflı olması ve tüketiciden kazanılan güven, satışları artıracaktır. Bu, satıcılar arasındaki rekabeti artıracığı gibi sektörü olumlu yönde teşvik edecektir¹¹⁶. İstişare metnine görüş bildiren katılımcıların çoğunluğu bu konuda yorum yapmamıştır. Görüş bildirenlerin bir kısmı ise, oybirliği ile sınır aşan ticaretin daha etkin olabilmesi için Yönergenin değiştirilmiş halinde yerleşme ve hizmet sağlamada serbesti kavramının tanımı olması gerektiğini ileri sürmüştür. Cevap verenlerin bir kısmı, bildirimlerin yapılacağı merkezi bir sisteminin oluşturulmasının faydalı olabileceğini, bunun yanı sıra üye devletlerde uygulanan genel kuralların bu sisteme kaydedilmesi halinde de diğer ülkelere geçiş yapan firmaların herhangi ek bir düzenleyici koşuldan haberdar olmasının daha kolay hale gelebileceğini belirtmiştir¹¹⁷. Yeni yönerge yürürlüğe girmeden önce Avrupa Parlamentosu ve Konseyi tarafından kabul edilmelidir. Bunun ise, tahminen 2013 yılında gerçekleşmesi beklenmekte, yürürlüğe giriş tarihi olarak 2015 yılı öngörülmektedir¹¹⁸.

SONUÇ

Her ne kadar ülkemiz henüz AB üyesi olmasa da hem üyelik sürecinde hızla ilerleme kaydedilebilmesi hem Türk özel sigorta sektörünün uluslararası sigorta sektörü ile rekabet edebilecek seviyeye ulaşabilmesi gerekli hukuki ve idari düzenlemelerin yapılmasına bağlıdır. AB üyeliği için müzakere sürecinde olan Türkiye mevzuatını AB mevzuatına uyumlu hale getirmeye çalışmaktadır.

---

¹¹⁶ Bu hususta detaylı bilgi için bkz. http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2010/insurance-mediation/summary_of_responses_en.pdf (e.t.24.04.2013); http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-12-516_en.htm?locale=en (e.t. 24.04.2013).

¹¹⁷ Bu hususta detaylı bilgi için Bkz. http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2010/insurance-mediation/summary_of_responses_en.pdf (e.t.24.04.2013).

¹¹⁸ Bu hususta detaylı bilgi için bkz. http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-12-516_en.htm?locale=en (e.t.24.04.2013).

Ancak sigorta aracılığı hakkında 2002/92/EC sayılı Yönerge hükümleri incelendiğinde, anılan hükümlerin Türk sigorta hukukuna tam anlamıyla uyarlanamadığı, mevzuattaki değişikliklere rağmen hala muhtemel AB üyeliğini hızlandırabilecek idari ve hukuki alt yapıda bir takım eksikliklerin olduğu görülmektedir. Türk sigortacılık mevzuatının 6102 s.lı TTK, 5684 s.lı SK, ilgili yönetmelik, tüzük ve bir çok uluslararası sözleşmede düzenlenmiş olması da, mevzuatın AB düzenlemelerine uyumlu hale gelme sürecini yavaşlatmaktadır. Türk Hukuku bakımından sigorta araçları hakkında yapılan düzenlemeler değerlendirildiğinde, anılan yasal düzenlemelerin tüm sigorta araçlarını kapsamadığı, mevzuat hiyerarşisine dikkat edilmediği, Yönergenin iç hukuka uyumlu hale getirilmesini sağlayacak yeniliklere yeterli şekilde yer verilmediği görülmektedir. Örneğin, Yönerge sigorta araçlarının müşterileri bilgilendirme yükümlülüğü ve buna dair usul ve esasları oldukça kapsamlı bir şekilde düzenlemişken, Türk Hukukunda araçların bilgilendirme yükümlülüğünü içeren 6102 s. lı TTK ve SSBY'nin kapsamına, tüm sigorta araçları dahil edilmemiştir. Yönerge ile sigorta aracı ve müşteri arasındaki uyumsuzlukların tahkim yoluyla çözümü öngörülmüş ise de, Türk sigorta hukukunda 5684 s.lı SK'nunda mevcut tahkim hükümleri, sigorta araçları ile müşterileri arasındaki uyumsuzlukların çözümünü kapsamamaktadır. Bununla birlikte, HMK'nun tahkime ilişkin hükümleri çerçevesinde, sigorta araçları ile müşterileri arasındaki uyumsuzlukları çözümü mümkündür. Bilindiği gibi, AB mevzuatı devamlı olarak değişen, dinamik bir yapıya sahiptir. Nitekim, yürürlükteki 2002/92/EC sayılı Yönergenin uygulanması sırasında da bir çok temel problemin tespit edildiği görülmüştür. Özellikle AB üyesi ülkelerde Yönergenin farklı şekillerde uygulanması, amacı Avrupa Birliği'nde AB vatandaşlarına en düşük ücretle, en yüksek kalitede çeşitli sigorta ürünleri sağlamak olan tek sigorta pazarının oluşmasında önemli engellerden biridir. Müşterilerin risk, masraflar ve sigorta ürünlerinin özellikleri hakkında yanlış bilgilendirilmeleri ve özellikle ekonomik krizin tüketici koruması üzerindeki olumsuz etkisi de sigortaya duyulan güvenin azalmasına sebep olmuştur. Bu hususlar dikkate alınarak 3 Temmuz 2012 tarihinde Komisyon hem Avrupa sigorta piyasasının bölünmüş yapı görünümüne son vermek

hem de tüketici korumasına öncelik tanımak amacıyla getirilen Yönergenin değişiklik önerisini kabul etmiştir. Bu önerinin amacı, ortak standart ve tavsiye sistemi oluşturularak tüketici korumasının artırılmasıdır. Yönergenin kapsamının sigorta ürünlerinin tüm dağıtım kanallarını içerecek şekilde genişletilmesi, menfaat uyuşmazlıklarının azaltılması, mevcut Yönergenin anahtar hükümlerinin ihlali halinde uygulanacak idari yaptırım ve önlemlerin iç hukuka uyumlaştırma düzeyinin artırılması, müşteriye verilecek tavsiyenin objektif ve uygunluğunun geliştirilmesi, araçların satılan sigorta ürünü hakkında doğru bilgilendirmeyi sağlayacak mesleki uzmanlık ve yeterliliğe sahip olmasının sağlanması, AB genelinde sigorta pazarlarına sınır ötesi giriş için aranan prosedürünün kolaylaştırılması Yönergenin değiştirilmesi ile gerçekleşmesi beklenen hedeflerdendir. Bu sebeplerle AB'nde 2002/92/EC sayılı Yönerge hakkında yapılması planlanan değişiklik ve bu konudaki öneri metni de dikkate alınarak Türk sigortacılık mevzuatında gereken değişikliklerin yapılması faydalı olacaktır.

KAYNAKLAR

- ARKAN**, Sabih: Ticari İşletme Hukuku, İstanbul 2011.
- ATABEK**, Reşat: Sigorta Hukuku, İstanbul 1950.
- BOZER**, Ali: Sigorta Hukuku Genel Hükümler Bazı Sigorta Türleri(Gözden geçirilmiş 2. Basıdan Tıpkı Basım), Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2009/X.
- BOZKURT**, Tamer: "Türk Hukukunda Sigorta Acenteliği", Fırat Öztan'a Armağan Cilt I, Ankara 2010, s. 481 vd.
- CAN**, Mertol: Türk Özel Sigorta Hukuku, Ankara 2009.
- ÇEKER**, Mustafa: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Göre Sigorta Hukuku, Adana 2011.
- GÜVEL**, Enver Alper/**GÜVEL ÖNDAŞ**, Afitap: Sigortacılık, Ankara 2008.
- KALPSÜZ**, Turgut: Sigorta Prodükörlerinin Hukuki Durumu, Ankara 1967.
- KARAYAZGAN**, Mehmet: "Avrupa Birliği Mevzuatı Karşısında Türk Sigorta Aracılık Hukuku", ÇETİNGİL,ERGON,A; KENDER,RAYEGAN'a 50. Birlikte Çalışma Yılı Armağanı, İstanbul 2007.
- KAYIHAN**, Şaban: "Yeni Düzenlemeler Işığında Türk Hukukunda Sigorta Acenteleri", Terazi Hukuk Dergisi, Ankara 2008, Yıl: 3, S.27, s. 43 vd.
- KENDER**, Rayegan: Türkiye'de Hususi Sigorta Hukuku, İstanbul 2011.
- KUBİLAY**, Huriye: Sigortacılık Mevzuatındaki Bazı Hükümler İle İlgili Değerlendirme, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi , C.9, Özel Sayı 2007, s.399-409 (Anılış: Değerlendirme).
- KUBİLAY**, Huriye: Sigorta Acenteleri Zorunlu Mesleki Sorumluluk Sigortası Hakkında Bir Değerlendirme, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. XXV, S.4, s.211.-226 (Anılış:Zorunlu Mesleki Sorumluluk Sigortası).

KUBİLAY, Huriye: Özel Sigorta Hukuku, İstanbul 2003.

KUBİLAY, Huriye: "Türk Sigortacılığının Avrupa Birliği Sigorta Hukuku İle Bütünleşmesi", Türkiye Sigorta Ve Reasürans Şirketleri Birliği, Bilimli Kurulu Onaylı Eserler, İstanbul 2006 (Anılış: AB Sigorta Hukuku).

MEMİŞ, Tekin: "Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda Sigorta Aracıları", Reasürör, 1999, Sayı: 34, s. 7 vd.

OKSAY, Suna/**ÖZŞAR**, Berna : Avrupa Birliğinde Sigorta Aracıları, Türkiye Sigorta Ve Reasürans Şirketleri Birliği, Sigorta Araştırma ve İnceleme Yayınları-8, İstanbul 2006.

ÖZDAMAR, Mehmet: Sigortacının Sözleşme Öncesi Aydınlatma Yükümlülüğü, Ankara 2009, s.86-87 (Anılış: Aydınlatma).

ÖZDAMAR, Mehmet: "Sigorta Brokeri ve Hukuki Niteliği", AÜHFD 2008, C.57, S.3.

ŞENOCAK, Kemal: "Avrupa Birliği Sigorta Aracıları Direktifi", ÇETİNGİL,ERGON,A; KENDER,RAYEGAN'a 50. Birlikte Çalışma Yılı Armağanı, İstanbul 2007.

ULAŞ, Işıl: Uygulamalı Sigorta Hukuku Mal ve Sorumluluk Sigortaları, Ankara 1998.

YAZICIOĞLU, Emine: Sigorta Aracıları Hukuku I, İstanbul 2010.

YÜCESAN, Mert: "Dünyada ve Türkiye'de Aracılık Sistemleri ve Öneriler", Reasürör, Sayı:31, s. 34 vd.

YARARLANILAN LİNKLER

<http://www.kgm.adalet.gov.tr/Tasariasamaları/Kanunlasan/2011Yili/kanmetni/6102ss.pdf>

<http://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-1218.pdf>

http://ec.europa.eu/internal_market/insurance/consumer/mediation/index_en.html

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32002L0092:EN:NOT>

<http://www.tsrbs.org.tr/sayfa/genelge-teblig-ve-sektor-duyurulari-2008>

www.resmigazete.gov.tr

<http://www.tsrbs.org.tr/sayfa/sigortacilik-kanunu>

<http://www.sab.org.tr/hazine-mustesarligindan-2008-7-sayili-bilgilendirme-yonetmeligi-genelgesi.html>

http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2010/insurance-mediation/consultation-document_en.pdf

http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-12-516_en.htm?locale=en

http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2010/insurance-mediation/summary_of_responses_en.pdf